

Volt Anders. Durven. Doen.

Echte langetermijnkeuzes als het gaat om
duurzaamheid, digitalisering en kansengelijkheid.
Europees denken, lokaal doen.

Verkiezingsprogramma gemeenteraadsverkiezingen Breda 2026-2030

Anders. Durven. Doen.

Beste kiezer,

Er staat jullie een keuze te maken. Een keuze die anders is dan anders. Een keuze voor vernieuwing, voor durf en voor een andere manier van denken over de toekomst van onze stad. Die keuze is Volt! Durven jullie die keuze te maken? In dit verkiezingsprogramma laten we zien waar wij voor staan en wat wij kunnen betekenen voor Breda.

Een duurzaam en bewoonbaar gemeente Breda

1

Genoeg goede woningen

Een goede woning voor iedereen, met extra aandacht voor starters en ouderen. Doorstroming en nieuwe bouwmethoden kunnen helpen, maar ook oude methodes opnieuw gebruiken zoals houtbouw is een oplossing. Actief grondbeleid van de Gemeente Breda helpt ook. Tijdig meedenken en meepraten van inwoners schept mogelijkheden voor samen wonen en zorgen. Wij willen daarvoor ook meer ruimte bieden aan CPO's (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap).

2

Energie en klimaat

Het is ontzettend belangrijk om de klimaatdoelstellingen te halen. Volt streeft naar duurzame productie en gebruik van energie in 2035, en een volledig duurzame economie in 2040. We zetten in op lokale slimme energiesystemen om het net te ontlasten. Klimaatverandering stopt niet bij de grenzen. Daarom zoekt de Gemeente Breda de samenwerking met gemeenten in de buurt, inclusief Belgische gemeenten. Daarnaast werkt de Gemeente Breda samen via Europese en internationale organisaties om klimaatverandering tegen te gaan.

3

Een aantrekkelijke en gezonde omgeving

Volt zet zich in voor gezonde, leefbare en verbonden wijken, waar iedereen meedoet en zich thuis voelt. We investeren in wijkcentra, wijkraden en bibliotheken als ontmoetings- en leerplekken, die samenwerking en kansen voor alle inwoners vergroten. Met één aanspreekpunt per wijk en nauwe samenwerking tussen organisaties zorgen we voor duidelijke, snelle en betrouwbare ondersteuning. Door in te zetten op preventie, maatwerk en locatiegericht beleid bouwen we aan wijken waarin gezondheid, participatie en verbondenheid centraal staan.

Gemeente Breda als vooruitstrevende economische grensregio

4 Welvaart in Breda

Volt bouwt aan welvaart door te kiezen voor preventie, kansengelijkheid en vertrouwen. We maken beleid samen met inwoners en ervaringsdeskundigen, zo worden problemen voorkomen in plaats van achteraf gerepareerd. Volt wil experimenteren, zoals een basisinkomen en één vast contactpersoon vanuit de Gemeente Breda per huishouden voor hulpverlening. Hierdoor worden zekerheid en samenwerking versterkt. Daarnaast stimuleren we duurzaam en slim ondernemerschap, met focus op toegepaste technologie en creativiteit. Breda kan op deze wijze uitgroeien tot een topspeler van de toekomst.

5 Bereikbaarheid

Door het openbaar vervoer en de fiets het nieuwe normaal te maken, wordt het centrum meer autoluw. Daarbij maken we slim gebruik van moderne technieken, zoals het automatisch voorrang geven bij stoplichten aan bussen, zodat de bedrijvigheid binnen het centrum juist profiteert.

6 Onderwijs

Alle inwoners van Breda verdienen gelijke kansen. Het begint bij betaalbare kinderopvang en ruime aandacht voor burgerschap, gezondheid, en het voorkomen van lesuitval. Intensieve samenwerking met alle betrokken partijen is hierbij noodzakelijk.

Aandacht voor de mens in de gemeente Breda

7 Gezondheid

Gezondheid begint bij preventie. Dat betekent investeren in een goede basis: financiële zekerheid, een veilige woning en een gezonde leefomgeving. Een gezonde leefomgeving bestaat onder andere uit een goede woning, veiligheid, bereikbaarheid en onderwijs.

8 Veiligheid

Publieke ruimtes moeten veilige plekken zijn voor iedereen. Belangrijk zijn herkenbare meldpunten en bereikbare hulpdiensten. Goed opgeleide handhavers werken aan vertrouwen en ook burgerinitiatieven met betrekking tot weerbaarheid verdienen onze steun. We bereiden ons voor op mogelijke rampen en zorgen ervoor dat de Gemeente Breda snel kan reageren in geval

van nood.

9 Cultuur, sport en recreatie

Deze moeten toegankelijk zijn voor alle inwoners van de gemeente. We kijken naar de behoeften per wijk en zorgen dat er overal voldoende faciliteiten beschikbaar zijn.

De Gemeente Breda van de toekomst

10 Een slimme gemeente

Het moet duidelijk worden waar computers en slimme programma's (AI) worden gebruikt in de gemeente. Daarom worden AI en algoritmes opgenomen in het algoritmeregister. De Gemeente Breda gebruikt, zoals (bijna) alle gemeenten, vooral Amerikaanse clouddiensten. Breda moet samen met andere gemeenten een plan maken om over te gaan naar Europese oplossingen, zodat we de controle over data terugkrijgen.

11 Migratie en integratie

Mensen die naar Breda komen om zich hier te vestigen, moeten goed geholpen worden. We werken samen met andere landen en zorgen voor eerlijke regels. We zetten in op goede opvang en eerlijke spreiding, met oog voor samenwerking tussen gemeente, scholen, zorg en inwoners. Iedereen wordt gezien als individu met rechten en mogelijkheden, niet als groep of label. Onderwijs en taal zijn de motor van integratie, zowel in schakelklassen als bibliotheken, zodat nieuwkomers écht kunnen meedoen.

12 Democratie: een gemeente die naar je luistert

Inwoners moeten de kans krijgen om mee te denken en beslissen. Dit willen we bereiken met burgerberaden, burgerfora en een digitale burgerbegroting. We investeren in openheid, transparantie en samenwerking, zodat besluiten duidelijk, eerlijk en samen met inwoners tot stand komen. Door inwoners en beleidsmakers dicht bij elkaar te brengen, bouwen we aan vertrouwen, betrokkenheid en een gezonde samenleving.

13 Dierenwelzijn

Dierenwelzijnsbeleid moet zich meer richten op preventie. Door dierenwelzijn te verbeteren, verbetert ook het welzijn van inwoners van Breda. Daarom moet meer gecommuniceerd worden over wat iedereen kan doen om dierenwelzijn te bevorderen en moet de Gemeente Breda meer ondersteunen bij het zorgen voor huisdieren in lastige situaties en meer samenwerken met andere

organisaties die zich richten op dierenwelzijn.

14 Breda en Europa

Onze (grens)gemeente heeft veel baat bij samenwerking over de landsgrenzen heen: we willen gebruikmaken van alle Europese middelen die voor gemeenten beschikbaar zijn en profileren Breda als de poort tot Europa voor mensen en goederenverkeer.

In de rest van het verkiezingsprogramma lees je meer over hoe wij onze ideeën en plannen voor Breda willen waarmaken. Volt durft voor Breda een sociale, veilige en leefbare toekomst te kiezen. Durf jij voor ons te kiezen?

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
1. Wat Volt wil: lokale oplossingen voor wereldwijde uitdagingen	6
2. Wat Volt wil doen in Breda	7
2.1 Genoeg goede woningen	7
2.2 Energie en klimaat	13
2.3 Een aantrekkelijke en gezonde omgeving	15
2.4 Brede welvaart	18
2.5 Bereikbaarheid	22
2.6 Onderwijs	24
2.7 Gezondheid	29
2.8 Veiligheid	32
2.9 Cultuur, sport en recreatie	37
2.10 Een slimme gemeente	43
2.11 Migratie en integratie	47
2.12 Democratie: een gemeente die naar je luistert	50
2.13 Dierenwelzijn	53
2.14 Breda en Europa	56
3. Financiën	59
4. Nawoord	61

1. Wat Volt wil: lokale oplossingen voor wereldwijde uitdagingen

De uitdagingen waar we in Breda voor staan, komen ook voor in buurgemeenten, in de provincie, in Nederland, in Europa en zelfs op wereldschaal. Volt ziet die samenhang, gaat deze uitdagingen met open vizier aan en kiest voor samenwerking om tot de beste oplossingen te komen. Oplossingen die lokaal werken, maar ook doorwerken en bijdragen aan oplossingen op alle niveaus. Vanuit die visie zullen Volt-raadsleden werken aan oplossingen voor lokale uitdagingen.

Volt is een Europese beweging en heeft niet alleen leden in alle landen van de EU maar ook daarbuiten. Samenwerken en over grenzen heen zoeken naar de beste oplossingen maakt ons uniek. Op lokaal niveau, in de gemeenteraad van Breda, zullen we dat in praktijk brengen door bij onze keuzes ook te kijken naar en samen te werken met onze buurgemeenten, zodat we er samen beter van worden. Want het welzijn van onze buurgemeenten draagt direct bij aan ons eigen welzijn.

Met onze ideeën streven we altijd om bij te dragen aan:

- Gelijke kansen en rechten voor iedereen;
- Een betere wereld voor iedereen;
- Meer betrokkenheid bij en invloed op belangrijke politieke besluiten door inwoners, ook buiten verkiezingstijd;
- Een sterke en innovatieve economie omdat die de motor is voor maatschappelijke vooruitgang;
- Een overheid die slim en modern werkt met nieuwe technologie;
- Democratisch en grenzeloos samenwerken van bestuurslagen.

Om te kunnen samenwerken en de beste oplossingen te vinden, moeten we de huidige verdeeldheid in de samenleving doorbreken. Iedereen die iets wil delen moet gehoord kunnen worden en moet mee kunnen doen, ongeacht achtergrond of situatie. Of je nu rijk of arm bent, woningzoekend of huurder, hoogopgeleid of zonder opleiding, Volt roept iedereen op om samen te werken aan een betere toekomst. Wij bieden de kansen om dat te doen.

Is dat idealistisch? Jazeker! Maar het is ook praktisch. We kunnen de huidige uitdagingen alleen oplossen door samen te werken. Of het nu gaat om de zorg, de bestrijding van criminaliteit of eerlijke beloning voor werk: deze vraagstukken gaan over landsgrenzen heen.

Grenzen beschermen ons niet, net zo min als gesloten bubbels van gelijkgestemde mensen. Samen staan we sterker.

2. Wat Volt wil doen in Breda

In dit hoofdstuk vind je per thema concrete voorstellen. We leggen de denkwijze van Volt uit en koppelen die aan de uitdagingen die Breda kent (zowel nu als in de toekomst). In hoofdstuk drie gaan we in op de financiën van de Gemeente Breda. Het vierde hoofdstuk beschrijft de kernwaarden van Volt en waarom een Europese aanpak juist ook op gemeentelijk niveau relevanter is dan ooit. We sluiten af met een kort nawoord.

2.1 Genoeg goede woningen

Wonen is een basisrecht, maar het woningtekort is overal een groot probleem. Daarnaast zijn er de hoge kosten van de huur of de hypotheek en de hoge energierekening. Mensen die willen doorstromen zitten vast door te weinig passend aanbod. Steden en dorpen moeten dus groeien, maar tegelijkertijd ook de leefbaarheid hoog houden of verbeteren. Dat is ingewikkeld, maar wij denken dat het kan.

We leren van slimme ideeën die inwoners hebben over wonen in binnen- en buitenland. Als je van elkaars ideeën, fouten en successen leert, wordt elke volgende oplossing beter. Zo bespaar je veel tijd en frustratie. Uiteindelijk willen we allemaal hetzelfde: prettig en betaalbaar wonen in leefbare wijken.

Een inspirerend voorbeeld vinden we in Wenen. Daar bouwt en beheert de gemeente al meer dan honderd jaar betaalbare woningen samen met bewoners en woningcorporaties. Door slim te investeren, de huren kostendekkend te houden en opbrengsten steeds opnieuw te gebruiken voor intensief onderhoud en nieuwe projecten, is zestig procent van de sociale huurwoningen in Wenen goed onderhouden en betaalbaar. Zo blijft wonen niet alleen betaalbaar, maar ook gemengd en leefbaar. Voor studenten, jonge gezinnen én ouderen. Dat laat zien wat er mogelijk is als overheid en inwoners samen verantwoordelijkheid nemen voor goed wonen: duurzaam, sociaal, en betaalbaar voor iedereen.

Oplossingen

De gemeentebegroting van 2025 voorziet in 6000 extra woningen voor 2027. Volt ondersteunt dit als minimale norm en gaat voor woningen die passen bij de wensen van nu: met een prettig binnenklimaat, lage energiekosten en zo veel mogelijk levensloopbestendig.

Volt wil dat er nieuwe woningen komen voor alle soorten woningzoekenden. Ook voor starters en ouderen, aangezien dit vaak kleine huishoudens met een beperkt budget zijn. Ten minste 30% van de nieuwe woningen wordt een sociale huurwoning, en dit minimum wordt meer als een wijk al weinig betaalbare woningen heeft. De Gemeente Breda heeft hierbij een actieve rol en werkt samen met de woningcorporaties Alwel, WonenBredburg en Laurentius. In alle wijken willen we een mix van betaalbaar en luxe en van huur- en koopwoningen, zodat mensen kunnen doorschuiven binnen hun eigen wijk. Ook is er plek voor kwetsbare inwoners, zoals de bewoners van een verzorgingshuis of seniorenhofje. Het woonbeleid van Volt richt zich op de volgende zes thema's:

- Intensievere samenwerking met en ondersteuning van woningcorporaties;
- Zie ouderen als de sleutel in de verhuisketen;
- Vernieuwende bouwmethoden;
- CPO als kansrijke oplossing;
- Het realiseren van seniorenhofjes;
- Sneller bouwen met inwoners aan tafel.

Nederland bouwt niet alleen te weinig, maar ook niet altijd wat nodig is. We wonen gemiddeld met 65 m² per persoon, ruim boven het Europese gemiddelde en hebben veel kamers per persoon. Niet iedereen wil een grote woning, dus moet er ook gebouwd worden voor mensen die kleiner willen wonen. Het gaat dus niet alleen om méér huizen bouwen, maar ook om passende en efficiënte woonruimte die aansluit bij de behoefte. De Gemeente Breda moet hierin regie nemen en structureel samenwerken met woningcorporaties, zorgaanbieders, bouwers en inwoners. De woningcrisis vraagt om samenwerking, durf en daadkracht. Wij geloven dat het bouwen van voldoende goede, duurzame woningen alleen lukt als we dat integraal aanpakken. Niet door enkel te bouwen in het buitengebied, maar door binnenstedelijk te verdichten, bestaande ruimte beter te benutten en vernieuwende bouwmethodes toe te passen. Zo realiseren we eerlijke kansen op een goed, betaalbaar en duurzaam thuis voor iedereen.

Alleen zo zorgen we samen voor eerlijke kansen op een goed, betaalbaar en duurzaam thuis voor iedereen.

Intensievere samenwerking met en ondersteuning van woningcorporaties

Woningcorporaties spelen een sleutelrol in het realiseren van betaalbare en duurzame woningen. Daarom moet de Gemeente Breda hen vanaf het begin betrekken bij woningbouwprojecten. Door deze samenwerking vroegtijdig op te starten, kan beter gestuurd worden op belangrijke maatschappelijke doelen: betaalbaarheid, duurzaamheid en passend wonen.

Een actief grondbeleid

Gemeentegrond moet bij voorkeur worden uitgegeven aan woningcorporaties tegen een maatschappelijk verantwoorde prijs. Dat stelt hen in staat om daadwerkelijk betaalbare en duurzame woningen te realiseren. Zeker in Breda is dat cruciaal, omdat de Gemeente Breda nog maar weinig grond in bezit heeft en het overgrote deel in handen is van projectontwikkelaars. In het verleden voerde Breda een actief grondbeleid waarbij de gemeente zelf grond aankocht en ontwikkelde. Volt pleit voor een herintroductie van dit beleid, zodat woningcorporaties weer toegang krijgen tot betaalbare bouwlocaties.

Regie over grond terug bij de gemeente

Een krachtig instrument om dit mogelijk te maken, is het vestigen van een voorkeursrecht op grond. Op basis van de Omgevingswet krijgt de overheid daarmee het eerste recht van koop op onroerende zaken binnen strategische ontwikkelgebieden. Dit voorkomt dat grondspeculatie door marktpartijen de prijzen opdrijft of de ontwikkeling van betaalbare woningbouw belemmert. Door vroegtijdig regie te nemen via het voorkeursrecht, kan de Gemeente Breda sturen op grondbezit en samenwerking met woningcorporaties.

Door het voorkeursrecht in te zetten als onderdeel van een hernieuwd actief grondbeleid, krijgt Breda de instrumenten in handen om de wooncrisis aan te pakken, grondprijsinflatie te beperken en maatschappelijke belangen boven marktbelangen te stellen.

Daarnaast moet de Gemeente Breda de expertise van woningcorporaties beter benutten in de planvorming, zodat dure externe adviesbureaus niet meer nodig zijn. Dit zorgt voor een besparing bij de corporaties, waardoor ze meer kunnen investeren in woningbouw en verduurzaming. Het Rijk moet deze inspanningen ondersteunen met structurele en betrouwbare financiering, zodat corporaties ook op de lange termijn kunnen blijven bouwen en verduurzamen.

Huurbevriezingen

Het bevriezen van sociale huren lijkt wellicht sociaal, maar heeft schadelijke gevolgen. Corporaties lopen hierdoor miljarden euro's mis, terwijl de compensatie vanuit het Rijk beperkt is. Dit zet direct druk op de investeringen in nieuwbouw en verduurzaming. Volgens Aedes, vereniging van woningcorporaties, kan dit in de komende jaren leiden tot 185.000 minder woningen in Nederland.

30%-regeling voor sociale huur

Het Rijk heeft bepaald dat minimaal 30% van de nieuwbouw sociale huurwoningen moeten zijn. Volt steunt deze regeling: het vormt de basis voor eerlijke volkshuisvesting. We pleiten wel voor streng toezicht om publieke belangen te beschermen. We vinden dat er goed toezicht moet zijn op de uitgaven van woningcorporaties. Elke euro moet worden besteed aan het juiste doel: het bouwen van betaalbare en duurzame woningen. Het maatschappelijk belang is namelijk belangrijker dan kortetermijnwinst.

Zie ouderen als de sleutel in de verhuisketen

Op de vastgelopen woningmarkt ligt de focus vaak op starters, maar extra woonruimte voor ouderen kan juist de hele woningketen in beweging brengen. Wanneer ouderen geen passende woning kunnen vinden, blijven zij noodgedwongen in huizen wonen die niet passend zijn. Dat belemmert de doorstroom voor jonge gezinnen en starters, en zorgt ervoor dat de woningmarkt verder vastloopt.

De behoefte aan geschikte huisvesting voor senioren groeit snel. Het aantal eenpersoonshuishoudens stijgt naar verwachting van 3,4 naar 4,3 miljoen in 2070, vooral door vergrijzing. Ook in Breda neemt die druk toe. Daarom willen we investeren in levensloopbestendige woningen en kleinschalige woonvormen zodat mensen oud kunnen worden in hun eigen wijk.

Door gericht voor deze doelgroep te bouwen, ontstaat een natuurlijke verhuisketen: senioren stromen door naar passende woningen, waardoor gezinswoningen vrijkomen voor gezinnen, en starters of alleenstaanden weer toegang krijgen tot appartementen. Zo helpen we niet één groep, maar alle generaties aan een passende plek om te wonen. Gemeente Breda moet hiervoor expliciet beleid voeren en bouwen aan inclusieve, toekomstbestendige wijken waar alle generaties prettig kunnen wonen.

Vernieuwende bouwmethoden

Om versneld, duurzaam én betaalbaar te kunnen bouwen, moeten innovatieve bouwmethodes een stevige plek krijgen in het gemeentelijk beleid. Houtbouw biedt hierbij een veelbelovende oplossing: het is snel te realiseren, licht van gewicht, circulair en stoot aanzienlijk minder CO₂ uit dan traditionele bouw. Breda kan hierin voorop lopen, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van Het Zoet, waar vóór 2030 zo'n 1.700 woningen gerealiseerd moeten zijn. Deze locatie leent zich uitstekend voor houtbouw en circulaire woonconcepten.

Daarnaast biedt optoppen veel potentie om woningen toe te voegen zonder nieuwe ruimte in te nemen. Optoppen is het toevoegen van extra verdiepingen op bestaande gebouwen. Ook het transformeren van leegstaande panden en het stimuleren van 'blokjesbouw' (kleinschalig aanbouwen bij bestaande woningen) dragen bij aan een slimme verdichting van de stad. Tot slot moet de Gemeente Breda het makkelijker maken om woningen te delen, zodat bestaande ruimte beter benut wordt. Zo bouwen we aan een flexibel, toekomstbestendig Breda.

CPO als kansrijke oplossing

Tot slot zien we kansen in het combineren van wonen en zorg. Denk aan woonconcepten waar jongeren in ruil voor woonruimte ouderen ondersteunen. Deze vormen van samenleven bevorderen sociale cohesie en zorgen voor een inclusieve stad waar generaties elkaar versterken. De Gemeente Breda moet ruimte bieden aan pilots en initiatieven op dit vlak, zodat Breda voorloper wordt in toekomstgericht wonen.

CPO als kans voor ouderen én jongeren: samen wonen, samen zorgen

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) biedt unieke kansen voor ouderen die zelf regie willen houden over hun woonsituatie. In plaats van afhankelijk te zijn van het standaard woningaanbod of commerciële zorgconcepten, kunnen ouderen zich verenigen en samen een woonproject opzetten dat aansluit bij hun eigen wensen, behoeften en levensfase. Denk aan kleinschalige woonvormen met gedeelde voorzieningen zoals een hofje, of levensloopbestendige appartementen rondom een gezamenlijke binnentuin.

Wat CPO bijzonder maakt, is dat het ook ruimte biedt aan intergenerationeel wonen. Ouderen kunnen in hun project bewust woningen reserveren voor jongeren die daar lichte zorgtaken op zich nemen of sociale contacten onderhouden in ruil voor een betaalbare woning. Dit verlaagt de zorgdruk, bevordert gemeenschapsvorming en zorgt voor sociale veiligheid. Het is een duurzaam alternatief voor eenzaamheid én een creatieve oplossing voor het woningtekort onder jongeren.

CPO biedt inwoners de mogelijkheid om zelf huur in te kopen, bijvoorbeeld via een wooncoöperatie-constructie. Dat betekent: geen winstoogmerk, maar eerlijke woonlasten en zeggenschap over wie er in het project komen wonen. Ook na pensionering kunnen bewoners zo hun woonlasten betaalbaar houden en grip houden op hun leefomgeving.

Voor veel ouderen geldt: ze willen niet naar een anonieme zorginstelling, maar ook niet alleen achterblijven in een te groot huis. CPO biedt een tussenvorm: zelfstandig wonen in verbondenheid, met ruimte voor zorg, ontmoeting en wederkerigheid. Ook het faciliteren van

mantelzorgwoningen op eigen terrein kan een stimulans zijn voor extra woonruimte en zorg tussen generaties. Gemeenten kunnen hieraan bijdragen door:

- Locaties beschikbaar te stellen voor deze projecten;
- Begeleiding te bieden bij het starten van CPO-groepen;
- In haar omgevingsbeleid het combineren van CPO met zorg of maatschappelijke functies mogelijk te maken.

CPO is de experimentele fase ontgroeid. Het is een realistische, bewezen en mensgerichte wijze van wonen. Voor ouderen die hun toekomst in eigen hand willen houden en voor jongeren die daar samen met hen aan willen bouwen.

Het realiseren van seniorenhofjes

We zetten in op de realisatie van seniorenhofjes in nieuwbouwplannen en in bestaande wijken. Seniorenhofjes bieden tal van voordelen, zoals het bevorderen van sociale cohesie in het hofje én de wijk. Het is efficiënter voor zorgverlening aan huis voor bijvoorbeeld de wijkverpleegkundige en het zorgt dat senioren langer thuis kunnen wonen, wat de kwaliteit van leven verhoogt. Seniorenhofjes zorgen voor een betere doorstroom door aan een vraag in de markt te voldoen. Juist de onderlinge steun en het contact helpen. Door seniorenhofjes een goede plek in wijken te geven en uitnodigend in te richten met groen en bankjes, biedt het ook een mooie kans voor ontmoetingen met de rest van de wijk.

Sneller bouwen met inwoners aan tafel

In Breda hebben we meer woningen nodig – en snel. Toch lopen bouwprojecten vaak onnodige vertraging op door lange procedures en eindeloze bezwaren. Wij vinden dat we die doorlooptijden moeten verkorten. Omwonenden moeten daarom vroegtijdig betrokken worden bij de plannen.

Nu gebeurt dit vaak te laat. Mensen krijgen het gevoel dat ze pas mogen meepraten als de belangrijkste keuzes al zijn gemaakt. Dat vergroot het wantrouwen en leidt juist tot meer bezwaren en vertraging. Wij willen dat de Gemeente Breda hierin sturend en proactief optreedt. Inwoners moeten vanaf het begin mee kunnen denken over thema's als leefbaarheid, groen, verkeer en voorzieningen. Niet pas als het ontwerp al vaststaat.

Door vroegtijdige participatie voorkomen we dat klachten zich opstapelen en ontstaat er ruimte voor creatieve oplossingen. Zo worden bouwplannen niet alleen sneller gerealiseerd, maar ook meer gedragen. Daarbij willen wij dat de Gemeente Breda gebruikmaakt van slimme manieren om processen te versnellen, zoals parallel plannen en lokale versnellingstafels. Ook moet er duidelijke communicatie komen over de regels en de mogelijkheden van bezwaar, zodat niemand voor verrassingen komt te staan.

Wij kiezen voor een aanpak die zowel recht doet aan de urgentie van de woningnood als aan de stem van onze inwoners. Sneller bouwen en samen bouwen gaan hand in hand.

Tot slot

In plaats van uitsluitend te focussen op nieuwbouw, ligt de sleutel tot het oplossen van de woningcrisis in het beter benutten van de bestaande ruimte. In Nederland staan talloze gebouwen leeg of worden inefficiënt gebruikt. Splitsing van grote woningen, vooral bewoond door één of twee personen, kan ruimte bieden aan honderdduizenden extra huishoudens. Architecten pleiten voor een herwaardering van binnenstedelijke bouw, zoals het transformeren van oude portiekwoningen tot meerdere, kleinere appartementen die beter aansluiten bij de huidige vraag van starters, alleenstaanden en kleine gezinnen. Tegelijkertijd vertraagt een stroperig vergunningenstelsel de voortgang; lokale overheden moeten hierin versnellen. Ook duurzame bouw moet voorrang krijgen, door hergebruik van bestaande panden en energiezuinige renovaties.

Volt kiest voor wonen met toekomst: duurzaam, sociaal en haalbaar.

2.2 Energie en klimaat

Volt streeft naar een duurzame productie en gebruik van energie in 2035, en een volledig duurzame economie in 2040. Ook op gemeentelijk niveau zetten we ons in voor een groene en duurzame toekomst, want klimaatverandering raakt ons allemaal en kan alleen gezamenlijk worden aangepakt. We willen dat gemeenten dit perspectief lokaal implementeren en daarin met elkaar samenwerken. Als we dat doen, zowel nationaal als internationaal, kunnen we nieuwe, werkbare oplossingen ontwikkelen om de verdere opwarming van de aarde tegen te gaan en een leefbare toekomst te garanderen voor iedereen.

Oplossingen

Om van Breda een groene, gezonde en toekomstbestendige stad te maken, hebben we iedereen nodig. We steunen burgerinitiatieven en wijkraden, zodat iedereen op een eigen manier kan bijdragen aan onze duurzame leefomgeving.

Energie: slim en groen

- **Zelf energie opwekken**
Inwoners worden aangemoedigd om zelf groene energie op te wekken. De Gemeente Breda verstrekt informatie en ondersteunt dit. De Greenhopper is hier een mooi voorbeeld van.
- **Slimme energiesystemen**
Om het elektriciteitsnet te ontlasten, richt de Gemeente Breda slimme lokale energiesystemen in, zoals *smarthubs*. Die zorgen voor een betere verdeling en opslag van energie.
- **Duurzaam inkopen**
Bij het kopen van producten en diensten let de Gemeente Breda op hoeveel CO₂ en andere schadelijke stoffen ermee gepaard gaan. Dit moet in de breedste zin worden geïnterpreteerd, denk ook aan dataopslag. Dit geldt ook voor bedrijven die met de gemeente samenwerken.
- **Samenwerken over grenzen**
Energie stopt niet bij de gemeentegrens. Breda moet samenwerken met andere gemeenten, ook internationaal. Denk aan projecten zoals *Covenant of Mayors* en *Interreg Europe*. Door conferenties en uitwisselingen leren we van elkaar en versterken we duurzame initiatieven.

Klimaat: aanpassen aan verandering

- **Bestaande woningen verduurzamen**
Woningen worden beter geïsoleerd. Wij willen dat de Gemeente Breda helpt met advies, voorlichting en subsidies. De huidige Energie Bespaar Coaches helpen hier al

goed bij, maar er is versnelling nodig. Samen met woningcorporaties onderzoeken we wat nodig is om sneller woningen te verduurzamen.

- **Nieuwe woningen klimaatbestendig bouwen**

Nieuwe woningen moeten goed geïsoleerd zijn tegen kou én hitte. Verder houden we rekening met meer regen: dat betekent meer waterdoorlatend grondoppervlak, minder stenen en tegels in tuinen, meer bermen en waar mogelijk gebruikmaken van waterdoorlatend materiaal.

- **Renovaties volgens Enerphit**

Bij het opknappen van huizen en gemeentelijke gebouwen gebruiken we de renovatiemethode Enerphit. Die stelt hoge eisen aan energiezuinigheid, maar houdt ook rekening met de beperkingen van bestaande gebouwen.

Bescherm Breda tegen wateroverlast

Door klimaatverandering krijgt ook Breda te maken met hevige regenval en plotselinge wateroverlast. Stedelijk bebouwde gebieden zijn extra kwetsbaar, omdat water daar moeilijk weg kan. Als we nu niets doen, lopen inwoners, woningen en bedrijven steeds groter risico op overlast en schade.

Volt kiest voor een toekomstbestendige stad:

- **Rioolcapaciteit:** uitbreiden en versterken van het rioolstelsel, zodat piekbuien opgevangen kunnen worden;
- **Klimaatbestendige nieuwbouw:** elke nieuwe wijk moet voorbereid zijn op extreme regenval, met oplossingen zoals groene daken, droge rivierbeddingen, waterdoorlatende bestrating en straten die lager liggen dan woningen;
- **Groene wijken:** minder stenen, meer bomen, schaduwplekken en waterpartijen. Dit helpt zowel bij hitte als bij wateroverlast.

Het vergroenen van de stad bevordert de biodiversiteit. Bij hevige regen zorgen we voor meer plekken waar water kan worden opgevangen. Minder bestrating helpt om water sneller weg te laten zakken.

Ons concrete voorstel: een Bredaas Klimaatadaptatieplan, waarin we samen met woningcorporaties, projectontwikkelaars en bewoners afspraken maken. Zo zorgen we dat elke wijk bestand is tegen hevige regenval en Breda veilig, leefbaar en groen blijft – ook in een veranderend klimaat.

2.3 Een aantrekkelijke en gezonde omgeving

Iedereen heeft recht op een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Dit is essentieel voor het welzijn van mensen en moet daarom prioriteit krijgen in gemeentelijk beleid. Door te investeren in natuur en recreatie, vervuiling te voorkomen en een duurzame economie te bevorderen, werken we aan een gemeente waarin iedereen kan genieten van een veilige en gezonde omgeving.

Inwoners moeten hierbij betrokken worden. Dat betekent inspraak in veranderingen in de wijk. Wijkraden en -voorzitters spelen hierbij een cruciale rol. De Gemeente Breda stelt per wijk een vaste contactpersoon aan. Zij werken samen met wijkcentra, wijkraden, professionele wijkvoorzitters en inwoners.

Oplossingen

- **Investeren in wijkcentra, wijkraden en wijkvoorzitters:** sterke wijken beginnen bij sterke centra en betrokken leiders. Wij maken wijkcentra tot open ontmoetingsplekken en zorgen voor actieve wijkraden met goede ondersteuning vanuit de gemeente.
- **Verbinden van organisaties:** ieder huishouden verdient één vertrouwd aanspreekpunt bij de gemeente en snelle, duidelijke hulp. Door organisaties te verbinden en contact te laten verlopen via één aanspreekpunt, maken we de weg naar ondersteuning korter.
- **Versterken van bibliotheken:** bibliotheken zijn leer- en ontmoetingsplekken. We investeren in taalles, digitale vaardigheden en burgerschap, zodat iedereen toegang heeft tot kennis, het ontwikkelen van (basis)vaardigheden en dezelfde kansen krijgt.
- **Gezonder leven en preventie:** gezond leven moet voor iedereen haalbaar zijn. Met voorlichting, cursussen en ondersteuning zetten we in op preventie en stimuleren we gezonder leven.
- **Locatiegericht beleid:** elke wijk heeft zijn eigen uitdagingen. Door maatwerk en gerichte investeringen helpen we juist daar waar ondersteuning nodig is. Zo bevorderen we kansengelijkheid en zorgen we er samen voor dat niemand achterblijft.

Investeren in wijkcentra, wijkraden en wijkvoorzitters

Het moet makkelijker worden voor inwoners om deel te nemen aan het gesprek over hun wijk, op een goed gecoördineerde wijze. Wijkraden moeten betrokken voorzitters hebben met een vast contactpersoon bij de Gemeente Breda. Zij zorgen voor verbinding tussen organisaties, wijkraden, wijkcentra en inwoners. Daarbij willen we bijzondere aandacht voor jongeren en jongerenorganisaties.

Professionele wijkvoorzitters en andere sleutelfiguren versterken de deelname, gezondheid en de bestaanszekerheid van inwoners. Zij zorgen voor voortgang, structuur en een duidelijke stem namens de bewoners in hun wijk. Samen bouwen we aan een gemeente waarin iedereen kan meedoen, gezond kan leven en zich verbonden voelt met de eigen buurt.

Verbinden van organisaties

Er is behoefte aan een duidelijk overzicht en vaste contactpersonen in de hulpverlening. Mensen die ondersteuning nodig hebben, moeten bij de gemeente één aanspreekpunt hebben waar zij op kunnen vertrouwen. Zo raken mensen niet verdwaald in doorverwijzingen en bevorderen we het vertrouwen in hulporganisaties. Organisaties moeten elkaar beter vinden en korte lijnen houden, zodat hulp sneller en effectiever wordt verleend. Wij willen dat de Gemeente Breda hiervoor nauw samenwerkt met bibliotheken, wijkcentra, sportcentra, buurthuizen, kinderopvangcentra en jongerenhulporganisaties.

Versterk bibliotheken

Bibliotheken zijn ontmoetingsplekken en centra waar we lessen aanbieden over taalontwikkeling, burgerschap en digitale vaardigheden. Wij willen in bibliotheken investeren en hun rol versterken, zodat kansengelijkheid wordt bevorderd en kinderen en jongeren betere toegang krijgen tot kennis en (basis)vaardigheden. Daarbij hoort ook de samenwerking met scholen en vrijwilligers.

Gezonder leven en preventie

De overheid moet investeren in een gezondere samenleving om een goede gezondheid voor iedereen bereikbaar te maken. Preventie en het stimuleren van gezond leven zijn essentieel voor het welzijn van inwoners. Wijkcentra, bibliotheken en sportverenigingen vervullen ook een educatieve rol, bijvoorbeeld door het aanbieden van cursussen, voorlichting over goede voeding en ondersteuning bij digitale vaardigheden voor het aanvragen van bijvoorbeeld een zorgverzekering of toeslagen.

Locatiegericht beleid

In plaats van een uniforme aanpak wordt beleid per wijk gemaakt, zodat het aansluit bij wat daar nodig en passend is. Dit betekent dat de Gemeente Breda inzicht moet hebben in de problemen binnen specifieke wijken om maatwerk te bieden, zoals slechte behuizing of financiële uitdagingen.

Elke wijk heeft andere uitdagingen. Daarom moet er geïnvesteerd worden in de wijken die het hardst ondersteuning nodig hebben. Zo zorgen we ervoor dat alle inwoners toegang krijgen tot middelen die hen helpen om uit hun sociale bubbel te stappen. Zo stimuleren we ontmoetingen tussen allerlei verschillende groepen in Breda.

2.4 Brede welvaart

Iedereen moet kunnen meedoen aan de samenleving. Uit gesprekken met verschillende organisaties zoals Verbeter Breda leerden wij hoe we inwoners het beste kunnen helpen.

Plannen op papier zijn pas waardevol als de Gemeente Breda, organisaties én inwoners elkaar weten te vinden om de plannen samen uit te voeren. Dat lukt alleen wanneer beleid wordt ontwikkeld met een langetermijnvisie en onafhankelijke partijen het proces begeleiden. Zo zorgen we voor duurzame en breed gedragen oplossingen. Een goed voorbeeld hiervan is de alliantie *Verbeter Breda*, waarin organisaties samenwerken aan veiligheid, economie en sociale perspectieven.

Oplossingen

Op basis van deze inzichten richten we ons op de volgende thema's:

- **Kansengelijkheid centraal in elke beleidskeuze:** voorkomen is beter – én goedkoper – dan genezen. Door vroeg in te grijpen en kansen eerlijk te verdelen, bouwen we aan een stad waarin problemen zich niet opstapelen, maar waar juist perspectief groeit.
- **Meedoen en waarderen:** iedereen telt mee. Armoede gaat niet alleen over geld, maar ook over meedoen. Samen met inwoners en ervaringsdeskundigen maken we beleid dat werkt én gewaardeerd wordt.
- **Experimenteren en innoveren moet je durven:** vooruitgang vraagt om lef. Volt kiest voor experimenten die zekerheid en samenwerking bevorderen – van één vast aanspreekpunt voor hulpverlening per huishouden tot een basisinkomen dat mensen ruimte en vertrouwen geeft.
- **De Wmo als fundament voor een solidair Breda:** Volt ziet de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als basis voor een sociaal en inclusief Breda, maar de aanpak moet anders.
- **Ondernemerschap in Breda moet duurzaam, slim, en toegankelijk zijn:** Volt maakt ondernemen eenvoudig en eerlijk – met steun die écht werkt.

Kansengelijkheid centraal in elke beleidskeuze

Als gemeente moeten we bij ieder besluit stilstaan bij de gevolgen voor de bestaanszekerheid van alle inwoners. Beleid maken we niet *over*, maar *samen mét* de mensen die het hardst geraakt worden. Daarom willen we kansengelijkheid verankeren in alle beleidsterreinen. Iedere wethouder moet bij beslissingen stilstaan bij de effecten op gelijke kansen en de inzet van middelen. Investeren waar het het hardst nodig is, in de wijken die er het meest bij winnen: dat vraagt moed.

Deze aanpak betekent investeren in preventie. Door tijdig te zorgen voor goede huisvesting, toegankelijke zorg, begeleiding op school en veilige wijken, voorkomen we dat problemen zich opstapelen en later moeilijker of duurder zijn om te herstellen. Zo doorbreken we structurele ongelijkheid en voorkomen we armoede, gezondheidsproblemen en maatschappelijke achterstand.

Participatie en waardering

Iedereen wil meedoen in de samenleving. Armoede gaat niet alleen over geld, maar ook over gevoelens van bijvoorbeeld schaamte en uitsluiting. Daarom betrekken wij inwoners en ervaringsdeskundigen bij het bedenken van oplossingen. Hun kennis en inzet verdienen een plek en waardering. Dankzij hun kennis en ervaring kan er beleid gemaakt worden dat echt werkt. Zo doen we geen onnodig of dubbel werk en stappen we niet in valkuilen, omdat ze vooraf bekend zijn.

Experimenteren en innoveren moet je durven

Volt wil ruimte maken voor experimenten die samenwerking versterken en inwoners zekerheid bieden. Denk aan projecten die gezinnen en organisaties verbinden, of aan een basisinkomen dat financiële rust en sociale inclusie bevordert.

Wij pleiten voor een eenvoudig en toegankelijk sociaal vangnet. Geen wirwar van toeslagen en premies, maar een basisinkomen voor elke volwassene, gekoppeld aan een vereenvoudigd belastingstelsel. Zo blijft werken aantrekkelijk en profiteren werkenden direct van hun inkomen. Dit voorgesteld basisinkomen bestrijdt armoede en uitsluiting, biedt zekerheid en geeft iedereen de kans om mee te doen in onze samenleving. Uiteraard zijn hier vooral landelijke wetwijzigingen voor nodig, maar lokaal kunnen we hier al mee experimenteren. Dit voorstel biedt namelijk een belangrijke oplossing voor veel van de huidige welvaartsproblemen.

Daarnaast willen wij experimenteren met één aanspreekpunt voor hulpverlening per huishouden. Lees hierover meer in hoofdstuk 2.3.

De Wmo als fundament voor een solidair Breda

Volt ziet de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als basis voor een sociaal en inclusief Breda. Iedereen moet kunnen meedoen, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking.

Daarom maken wij heldere keuzes:

- **Minder bureaucratie, meer vertrouwen:** snelle en toegankelijke ondersteuning, zonder eindeloze formulieren.
- **Eigen regie centraal:** inwoners bepalen samen met hun netwerk welke hulp zij nodig hebben.

- **Voorzieningen dichtbij:** investeren in buurtteams, ontmoetingsplekken en laagdrempelige zorg.
- **Preventie boven genezing:** tijdige hulp voorkomt dure en ingrijpende oplossingen achteraf.
- **Eerlijke financiering:** geld gaat rechtstreeks naar de ondersteuning van inwoners, niet naar managementlagen.

Met deze aanpak zetten we de Wmo in als middel om ongelijkheid te voorkomen en kansen te vergroten – niet als noodverband achteraf.

Ondernemerschap in Breda moet slim, duurzaam en toegankelijk zijn

Volt zet zich in voor een stad waar ondernemers kunnen groeien, innoveren en verduurzamen zonder onnodige bureaucratie. Wij maken het subsidielandschap overzichtelijk en toegankelijk, zodat elke onderneming de juiste steun vindt voor haar unieke uitdagingen.

Duurzame groei stimuleren

Subsidies zijn beschikbaar voor projecten die maatschappelijk relevant, duurzaam en rendabel zijn op de lange termijn. Kortlopende projecten komen niet in aanmerking, zodat overheidsmiddelen maximaal effect hebben. Voor grote maatschappelijke uitdagingen zoals verduurzaming, veiligheid, gezondheid en innovatie koppelen we duidelijke voorwaarden aan subsidies zodat het begrijpelijk is hoe de subsidies werken. Mkb'ers kunnen gratis advies en begeleiding ontvangen van energie-experts om energie te besparen en hun onderneming te verduurzamen. 'Groene fixteams' ondersteunen ondernemers bij het vinden van de juiste regelingen en leningen met risicovrije rente voor duurzame investeringen.

Verduurzamen betaalbaar maken

De ondergrens voor de energie-investeringsaftrek (EIA) moet omlaag, zodat ook kleinere bedrijven kunnen vergroenen zonder extra bureaucratie. Door netwerken en kennisdelen te stimuleren kunnen ondernemers ideeën en oplossingen over duurzaamheid en circulariteit uitwisselen.

Innovatie en regionale kansen

Volt wil investeren in kennisinstellingen en woningen om het ondernemerschap te versterken. Door innovatieve projecten te ondersteunen kunnen ondernemers ethisch en efficiënt innovaties als AI inzetten in hun bedrijfsprocessen.

Sterk en eerlijk ondernemerschap voor iedereen

Vaste arbeidscontracten blijven de norm. Zzp'erschap moet mogelijk blijven, maar met toegang tot sociale voorzieningen en een stevig vangnet bij werkloosheid. Ook asielzoekers

krijgen de kans zelfstandig aan de slag te gaan, zodat ondernemerschap openstaat voor iedereen.

Tot slot

Volt staat voor een stad waar ondernemerschap en duurzaamheid hand in hand gaan; waar innovatie floreert en iedere ondernemer eerlijk en effectief ondersteund wordt. We zetten in op de sectoren waar Breda al sterk in is én die bijdragen aan een betere toekomst: Toegepaste Technologie en Creativiteit (TTC). De Gemeente Breda legt hier al nadruk op, maar dit kan versterkt worden. Het gaat dan specifiek om organisaties die bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op een innovatieve manier. Het onderwijs in Breda kent goede opleidingen voor deze sector, waardoor dit elkaar versterkt. Denk daarbij aan vormgeving, ICT, gaming, media, kunst en engineering. Wij geloven dat we juist in deze sectoren van Breda een echte topspeler kunnen maken.

2.5 Bereikbaarheid

In een wereld waarin mensen met elkaar verbonden zijn, hoort een moderne aanpak over hoe wij onze gemeente bereikbaar maken. Er moet aandacht zijn voor elke vorm van mobiliteit, met als doel dat iedere inwoner van Breda gebruik kan maken van passend vervoer. Door te vernieuwen, te investeren in technologie en te zorgen voor een breder aanbod van vervoermiddelen willen we de reistijden verkorten. Dat betekent onder andere betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk openbaar vervoer (ov). Daarnaast maken we fietsen naar én in Breda de meest voor de hand liggende keuze en wordt deelvervoer beschikbaar op verantwoorde wijze. Ook dit draagt bij aan een duurzame, toegankelijke en bereikbare gemeente.

Oplossingen

Breda wordt een moderne gemeente waarin men zich gemakkelijk verplaatst voor werk, sport, een dagje gezelligheid in de stad of juist ontspannen in de Brabantse natuur.

Daarom zetten wij in op slim gebruik van nieuwe technologieën in het verkeer en houden wij rekening met alle vormen van mobiliteit die in onze gemeente gebruikt worden. De auto blijft een belangrijk vervoermiddel, dat wordt gebruikt als dit passend is. Door het aanmoedigen van het gebruik van de fiets, ov en deelmobiliteit dragen we bij aan een betere balans tussen de verschillende manieren waarop wij ons verplaatsen. Zo maken we onze gemeente veiliger, leefbaarder en prettiger.

Openbaar vervoer voor een bereikbaar centrum

Hiervoor kunnen we leren van goede voorbeelden uit andere Europese gemeenten zoals het model van de 15-minutenstad, waar basisbehoeften en diensten te voet, met de fiets of het openbaar vervoer binnen 15 minuten bereikbaar zijn. Dat maakt onze gemeente milieuvriendelijker en verbetert de openbare ruimte. Het verbeteren van het ov is daarom noodzakelijk om de mobiliteit van inwoners te vergroten, de verkeersdruk te verminderen en duurzaamheid te bevorderen. Sneller en vaker rijdend ov trekt meer reizigers en maakt het aantrekkelijker om de auto te laten staan. Daartoe zetten wij in op de volgende initiatieven:

- **Vorrang geven aan ov:** wij gaan voor een ov-gericht netwerk in de gemeente, waarbij bussen bij verkeerslichten en kruisingen voorrang krijgen.
- **Ov is er voor iedereen:** wij stimuleren het gebruik van ov bij bepaalde doelgroepen, zoals mensen met een kleinere beurs en ouderen, door kortingen of subsidiëring via de BredaPas of de Voor Elkaar Pas.
- **Een autoluw centrum, prettig én economisch verantwoord:** wij willen de transitie naar een autoluw centrum doorzetten, waarbij toegangswegen naar het centrum eindigen bij de singels en er voldoende parkeergelegenheid rondom de singels wordt aangeboden. Hierbij verliezen we de economische belangen van de bedrijvigheid in het centrum niet uit het oog. In andere steden in Europa waar Volt actief is, is ervaring

opgedaan over welke autoluwe maatregelen juist bijdragen aan de bedrijvigheid, naast de verbeterde ervaring voor bezoekers én inwoners van het centrum.

Een fietsend Breda

Nederland is een fietsland en ook in onze gemeente is de fiets niet weg te denken. Daarom moet de gemeente Breda per fiets goed bereikbaar zijn. Fietsen draagt bij aan een gezonde, duurzame en bereikbare gemeente. Het vermindert verkeersdruk, verbetert de luchtkwaliteit en bevordert de gezondheid van de inwoners. Daarom moeten we investeren in veilige en comfortabele fietspaden, zodat inwoners en bezoekers van de gemeente zich graag per fiets verplaatsen. Om fietsgebruik aan te moedigen, willen we:

- **Fietsroutes vanuit alle dorpskernen:** ruime en losstaande fietsroutes richting het centrum van Breda vanuit alle dorpskernen. Dat betekent fietspaden die gescheiden zijn van de weg, met bijvoorbeeld een groenstrook. Fietsers krijgen voorrang op kruispunten langs deze routes. Dit maakt de fiets een aantrekkelijk alternatief ten opzichte van de auto om naar het Breda te komen.
- **(Snel)fietsroutes als de nieuwe norm:** het voltooien van de (snel)fietsroute tussen Breda en Tilburg staat hoog op onze agenda, waarna we deze ervaringen gebruiken voor nieuwe routes van en naar onze gemeente.
- **Veilig je fiets stallen:** meer veilige en goed verlichte (on)bewaakte fietsenstallingen in en rondom het centrum, zodat fietsers veilig hun fiets kunnen stallen en het geen overlast veroorzaakt voor bewoners.

De grensregio en een internationaal Breda

Als grote stad in een grensregio is Breda ook een van de steden die Nederland met de rest van Europa verbindt. Dagelijks gaan veel reizigers de grens over via de gemeente Breda voor werk, familiebezoek of vakantie. Daarom willen wij het internationale treinverkeer doortrekken, zodat men gemakkelijk met het ov vanuit Breda verder Nederland in of uit kan. Denk hierbij aan een betrouwbare treinverbinding tussen Breda en de Randstad, zodat de gemeente Breda aangesloten is op het Europese treinnet.

Beslissingen over treinverbindingen worden op nationaal niveau genomen, toch heeft de Gemeente Breda hierin zelf ook een rol. Daarom zetten wij in op:

- **Actieve samenwerking met andere grensgemeenten in Nederland en België:** ter verbetering van het internationale openbaar vervoer. Denk hierbij aan een grensoverstijgend busnet tussen de grensregio's waar nu geen of een beperkte treinverbinding is.
- **Trek als één grensregio gezamenlijk op richting het Rijk:** gezien de verdere internationalisering van ons land en de economie, is een goede en veerkrachtige verbinding met onze buurlanden van groot belang. Wij maken dit een speerpunt op nationaal niveau.

2.6 Onderwijs

Volt richt zich met het lokale onderwijsbeleid op vijf speerpunten:

- Het bevorderen van kansengelijkheid;
- Het versterken van maatschappelijke en politieke betrokkenheid;
- Het stimuleren van het bewegingsonderwijs;
- Beter toezicht op subsidies;
- Het tegengaan van leerlinguitval.

Volt staat ‘radicaal voor gelijke kansen’ op de terreinen van onderwijs, zorg, wonen en openbaar vervoer. Daarmee bedoelen we dat kansengelijkheid centraal moet staan in iedere beleidskeuze. Kwalitatief goed onderwijs vormt de basis van onze huidige én toekomstige samenleving, draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, onze economische welvaart en biedt een stevige basis voor onze democratie. Bij het vormgeven en uitvoeren van beleid is het belangrijk dat de Gemeente Breda in gesprek blijft met alle betrokken partijen zoals schoolbesturen, woningcorporaties, projectorganisaties en subsidieverstrekkers via de gemeente. Op de eerste plaats gaat het echter om het gesprek met leerkrachten, leerlingen en pedagogen.

Binnen het Bredase onderwijsdomein zijn waardevolle voorbeelden aanwezig die de noodzakelijke randvoorwaarden bieden voor duurzaam en kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn BreedSaam en Building Breda (onderwijshuisvestingscoöperaties voor respectievelijk het primair en het voortgezet onderwijs), schoolbesturen die inzetten op duurzame, arbeidsmarktgerichte vormen van praktijkonderwijs en initiatieven om schooluitval te verminderen door organisatorische, didactische en pedagogische maatregelen. Ook de Onderwijsvisie 2025 – 2030: *Kansrijk ontwikkelen in Breda* en het project *Verbeter Breda* dragen hieraan bij. Volt (h)erkent de waarde van deze initiatieven en wil hierop voortbouwen met een aantal specifieke accenten.

Het bevorderen van kansengelijkheid

De huidige Bredase samenleving zit vol kansenongelijkheid. Dat is een pijnlijk gegeven. Onderzoek toont een groeiende tweedeling aan. Het project Verbeter Breda is erop gericht deze tweedeling op te heffen en heeft de ambitie dat “*alle kinderen en jongeren in Breda in 2040 kunnen worden wie ze willen zijn en elke Bredanaar voldoende kansen krijgt aangeboden zelf het leven waardevol in te richten*”. Volt sluit zich van harte aan bij deze ambitie van Verbeter Breda en benadrukt in dit kader het belang van de volgende specifieke actiepunten.

Realisatie van Integrale Kindcentra (IKC's)

Een Integraal Kindcentrum is een voorziening voor kinderen van 0 tot 13 jaar waarin kinderopvang, onderwijs en vaak ook andere diensten zoals jeugdzorg intensief samenwerken onder één dak. Bij de nieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen dient maximaal ingezet te worden op de realisatie van duurzame IKC's. Dit vraagt om een nauwe samenwerking tussen onder andere Breedsaam, besturen voor primair onderwijs en Kober, de regionale

maatschappelijke organisatie voor kinderopvang zonder winstoogmerk. Deze IKC's dienen ook buiten de reguliere schooltijden maximaal opengesteld te worden voor educatief-maatschappelijke activiteiten.

De specifieke didactische en pedagogische expertise van Kober en andere kinderopvangorganisaties biedt een effectieve aanpak om leer- en sociale achterstanden bij kinderen tot 4 jaar in te lopen voordat zij hun loopbaan als lagereschoolkind starten. Zeker op het terrein van voorschoolse educatie en met name als dit binnen de schoolsetting zelf plaatsvindt. Hiermee ontstaan in feite doorlopende leerlijnen waarbij de ontwikkeling van het kind centraal staat.

Gezamenlijke campussen voor praktijkonderwijs

Dit willen we bereiken met intensieve samenwerking tussen praktijkgerichte scholen in het voortgezet, middelbaar beroepsonderwijs en Building Breda. Door voorzieningen voor praktijkvakken van verschillende scholen op één innovatieve campus te bundelen, kunnen leerlingen van alle niveaus met en van elkaar leren. Dit is kostenefficiënt en helpt mensen om uit sociale bubbels te stappen.

Gratis lunch

Het verstrekken van gratis (vegetarische) lunches aan kinderen van 0 – 12 jaar draagt bij aan het algeheel welbevinden van kinderen en bevordert hun lerend vermogen. We verstrekken de lunches in wijken die in het project Verbeter Breda als aandachtsgebied zijn bestempeld.

Het versterken van maatschappelijke en politieke betrokkenheid

Goed onderwijs richt zich naast rekenen, lezen en schrijven ook op hoe kinderen leren zich te ontwikkelen tot actieve, zelfredzame inwoners met kennis van en oog voor de samenleving als geheel. Burgerschap dient voor alle kinderen tussen 4 – 18 jaar een substantieel onderdeel van het curriculum te zijn. Volt vindt het essentieel dat jongeren worden onderwezen in én betrokken bij onze democratie en samenleving. We moedigen de Gemeente Breda en de scholen in het primair en voortgezet onderwijs aan om gezamenlijke projecten op te zetten die de maatschappelijke en politieke betrokkenheid onder jongeren kunnen vergroten. Denk hierbij aan de samenwerking tussen scholen en de Gemeente Breda rondom verkiezingstijd en het organiseren van evenementen rondom de scholierenverkiezingen. Ook initiatieven zoals jongerenburgerraden, waarbij jongeren via hun school worden geworven en meedenken over beleidsvraagstukken, worden door Volt ondersteund.

Ook hierbij is de buurt- en wijkgerichte benadering van Verbeter Breda richtinggevend. Volt benadrukt dat deze participatie niet beperkt mag blijven tot de van oudsher meest betrokken scholen of wijken. Juist in de gebieden waar jongeren te maken hebben met sociaaleconomische achterstanden of waar wantrouwen richting de politiek leeft, is meedoen van groot belang. Het is daarom belangrijk dat de Gemeente Breda in contact blijft met vmbo- en mbo-scholen in deze wijken en om samen met hen projecten op te zetten. Door jongeren daar op te zoeken en te betrekken, bouwen we samen aan vertrouwen, gelijkwaardigheid en een sterke democratische toekomst.

Jongerenparticipatie gaat verder dan lokaal of nationaal niveau

Volt pleit voor een structureel educatief programma over Europese politiek, inclusief een bezoek aan het Europees Parlement. Er zijn ook waardevolle lokale alternatieven, zoals de succesvolle praktijk in Berlijn: een gratis interactieve voorstelling over Europese besluitvormingsprocessen in het European House Berlin. De gemeente Breda moet zich inzetten om meer educatie rond democratie en Europa te integreren in het lokale cultuuraanbod.

Het stimuleren van bewegingsonderwijs

Naast burgerschap vormt ook het bevorderen van een gezonde leefstijl een opdracht voor het primair en voortgezet onderwijs. Uit onderzoek blijkt eenduidig dat een gezonde leefstijl van de jeugd in toenemende mate onder druk staat door toenemende schermtijd en afnemende beweegtijd, met als gevolg meer fysieke en mentale klachten. Vanuit dat perspectief kan bewegingsonderwijs een belangrijke, positieve rol spelen. Regelmatig bewegen is leuk, versterkt de sociale cohesie tussen kinderen en draagt bij aan de gezondheid. In het primair onderwijs wordt het bewegingsonderwijs momenteel veelal verzorgd door leerkrachten die specifieke kennis hierover missen. In het voortgezet onderwijs wordt het bewegingsonderwijs door gekwalificeerde vakleerkrachten verzorgd.

Volt pleit ervoor dat:

- Ieder Bredaas kind van 4 tot 18 jaar minimaal 3 (les)uren bewegingsonderwijs per week krijgt aangeboden;
- Het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs uitsluitend wordt verzorgd door gekwalificeerde vakleerkrachten.

We realiseren ons dat deze keuze voor bewegingsonderwijs op korte termijn forse extra financiële investeringen met zich meebrengt, maar we zijn ervan overtuigd dat dit zich op de langere termijn terugbetaalt, zowel financieel als maatschappelijk. Gezonde mensen hebben namelijk minder zorg nodig en kunnen beter meedoen in de maatschappij.

Beter toezicht op subsidies

Volt pleit voor strenger toezicht op de doelgerichte inzet van onderwijssubsidies, zoals de subsidieregelingen voor gelijke kansen en basisvaardigheden. Deze middelen moeten daadwerkelijk terechtkomen bij initiatieven die de kansengelijkheid van leerlingen versterken, niet bij tijdelijke projecten of interne ontwikkeltrajecten zonder meetbaar resultaat. Scholen die aanspraak maken op deze subsidies dienen een meerjarenplan (minimaal vier jaar) op te stellen, waarin duidelijk wordt hoe zij denken de middelen duurzaam in te zetten en structurele resultaten te boeken. Transparantie en effectiviteit staan voorop: elke euro subsidie moet aantoonbaar bijdragen aan eerlijke kansen voor kinderen in Breda. Het is daarbij belangrijk dat de Gemeente Breda goed contact onderhoudt met de aangewezen contactpersonen binnen onderwijsinstellingen die hiervoor verantwoordelijk zijn.

Het tegengaan van leerlinguitval

Leerlinguitval kun je tegengaan door duurzame doorlopende leerlijnen te creëren en door mbo en hbo goed op elkaar aan te laten sluiten. Onderwijsinstellingen signaleren dat de druk op leerplichtambtenaren steeds verder toeneemt. Leerlingen die uitvallen hebben behoefte aan persoonlijk contact en kwalitatief goede, pedagogische ondersteuning. Dit vraagt om een versterking van de pedagogische kwaliteiten binnen scholen én om een herziening van hoe schoolbesturen hun doorlopende leerlijnen van vo naar mbo en hbo inrichten.

Volt steunt de plannen van én de samenwerking tussen onderwijsbesturen om die doorlopende leerlijnen toekomstgericht vorm te geven. Duurzaam, arbeidsmarktgericht, logische locaties en vooral zó ingericht dat leerlingen en studenten weten wat hen te wachten staat en goed voorbereid zijn op iedere volgende stap.

De personeelstekorten bij leerplichtambtenaren en de gevolgen van bezuinigingen in de jeugdzorg vragen om oplossingen. Tegelijkertijd zien we dat het voorkomen van uitval op de lange termijn duurzamer en effectiever is. Dat kan bijvoorbeeld met preventieve begeleiding. We pleiten daarom voor een aanpak die aansluit bij de behoeften van leerlingen en studenten én die rekening houdt met de vraag van de arbeidsmarkt.

2.7 Gezondheid

De Gemeente Breda heeft met betrekking tot gezondheid een aantal taken:

1. Preventie
2. Gezonde leefomgeving
3. Zorg en ondersteuning
4. Crisis en infectiebestrijding

In deze lijst zit een logische volgorde van voorkomen van lichamelijke en geestelijke problemen in een gezonde leefomgeving naar helpen wanneer dit nodig is. Dit kan zijn hulp bij financiële problemen, hulp in de huishouding (via de Wmo) en hulp aan mensen met mentale problemen (via de GGZ en de jeugdgezondheidszorg). In crisissituaties moet de Gemeente Breda klaarstaan om de regie te nemen.

Oplossingen

Preventie

Gezondheid begint bij preventie. Dat betekent investeren in een goede basis: financiële zekerheid, een veilige woning en een gezonde leefomgeving. Maar preventie gaat ook over de keuzes die mensen dagelijks maken. Gezonde keuzes moeten vanzelfsprekend en gemakkelijk zijn, terwijl ongezonde keuzes juist lastiger worden gemaakt.

De Gemeente Breda kan hier een actieve rol in spelen. Denk aan gezonde (vegetarische) schoolmaaltijden voor alle leerlingen. Dat stimuleert gezond eten, draagt bij aan gelijke kansen en pakt tegelijk een deel van de armoedeproblematiek aan. Daarnaast willen we dat de Gemeente Breda publiekscampagnes ontwikkelt die inwoners aanmoedigen om gezonder te eten, meer te bewegen en bewust om te gaan met mentale gezondheid, met speciale aandacht voor jongeren.

Preventie gaat ook over sociale veiligheid. Breda moet scholen ondersteunen bij het invoeren van pestprotocollen én jongeren beter informeren over de risico's van online gevaren zoals pesten, afpersing, grooming en sextortion.

Gezonde leefomgeving

Gezondheidsbevordering begint bij de leefomgeving. Wonen, veiligheid, bereikbaarheid en onderwijs zijn de sleutel tot een gezonde toekomst. Dat wil zeggen: een stad met een gezond klimaat met onder andere goede luchtkwaliteit, groenvoorzieningen en leuke sportmogelijkheden. Denk hierbij aan:

- Vervuילend verkeer uit de stad houden met P&R plaatsen;
- Meer bomen in de hele stad planten;
- Kinderen en ouders financieel ondersteunen bij het uitoefenen van sport.

Bewegen moet leuk en vanzelfsprekend zijn, met voldoende veilige en groene speel- en sportplekken. Buitenspelen mag niet betekenen dat kinderen zich tussen racende auto's begeven. Voor mobiliteit geldt: de fiets moet aantrekkelijker zijn dan de auto, zeker voor korte afstanden.

Zorg en ondersteuning

Hieronder vallen ondersteuning via de Wmo en de jeugdgezondheidszorg. Ook bij het opzetten van huisartsenpraktijken of gezondheidscentra kan de Gemeente Breda een rol spelen. Hierbij mogen we niet vergeten dat een grote groep vrijwilligers en mantelzorgers ook veel zorgtaken vervullen. Volt gaat inzetten op de volgende punten:

- Maak gemeentelijk budget vrij om via de Wmo de nodige hulp te bieden;
- Toegang voor hulp vanuit de Wmo moet eenvoudiger worden;
- Voorkom pest- en afpersgedrag onder jongeren;
- Maak jeugdgezondheidszorg en GGZ beschikbaar voor jongeren tot 25 jaar;
- Inloopsprekuren, telefonische en digitale hulplijnen moeten voor iedereen eenvoudig te vinden zijn;
- Onderzoek hoe mantelzorgers beter ondersteund, getraind en gewaardeerd kunnen worden;
- Ondersteun (de oprichting van) integrale gezondheidscentra doorlopend;
- Coördineer bovengenoemde vanuit de Gemeente Breda.

Crisis- en infectieziekten bestrijding

Hieronder verstaan wij het nemen van de regie bij uitbraak van infectieziekten, voorbereiding op en handelen bij crises. Denk hierbij ook aan stroomuitval en overstromingen. Deze gemeentelijke verantwoordelijkheden vallen grotendeels onder de veiligheidsregio West-Brabant. De Gemeente Breda heeft hier echter wel invloed op. Meer over crises is te vinden in de volgende paragraaf.

2.8 Veiligheid

Voor een aangename leef- en werkomgeving is een gevoel van veiligheid noodzakelijk. Bij de laatste meting gaven inwoners het veiligheidsgevoel een 6,8. Hoewel dit een ruime voldoende is, wil Volt dit cijfer de komende jaren laten stijgen. Wij zetten ons in voor een aanpak van veiligheid die alle aspecten omvat, van rampen tot criminaliteit. Door samenwerking tussen hulpdiensten en handhavers zorgen we ervoor dat hulp snel en doeltreffend kan worden geboden. We willen een sterke sociale basis creëren die criminaliteit ontmoedigt, met voldoende en herkenbare 'veiligheidshubs'. Dit zijn veilige plekken met getraind personeel voor ondersteuning in onveilige situaties. Samen bouwen we aan een veilige en leefbare gemeente waar iedereen zich thuis voelt.

Oplossingen

Veiligheid kent verschillende kanten, maar de kern is dat iedereen zich veilig voelt en niemand gevaar loopt in zijn, haar of diens omgeving. Volt zet daarbij in op de volgende vijf onderwerpen:

- Goed voorbereid op rampen;
- Breda en de KMA;
- Handhaving;
- Dak- en thuislozen;
- Ruimtelijke inrichting.

Goed voorbereid op rampen

Bij spoedgevallen, ongevallen en rampen is het belangrijk dat hulpdiensten altijd bereikbaar zijn. Dit betekent dat we ervoor zorgen dat de wegen naar hulpdiensten onder alle omstandigheden toegankelijk zijn. Waar dit nog niet het geval is, moeten we dit zo snel mogelijk regelen. Hulpdiensten moeten goed voorbereid zijn op situaties zoals hittegolven, storm, sneeuw, stroomuitval en overstromingen. Hiervoor zijn duidelijke afspraken nodig binnen de teams en met andere teams in de regio, zodat zij snel kunnen handelen bij onverwachte gebeurtenissen.

Het is belangrijk dat ook inwoners voorbereid zijn op mogelijke rampen. Daarom wil Volt dat de Gemeente Breda aandringt op preventieve maatregelen zoals een noodpakket. De meeste inwoners weten echter niet waar een noodpakket uit hoort te bestaan. Om inwoners een concreet beeld te geven van een noodpakket wordt een voorbeeld van een noodpakket zichtbaar in het stadskantoor geplaatst, met uitleg over wat er in zit en waarom. Ditzelfde doet de Gemeente Breda op andere plaatsen waar inwoners samenkomen, zoals buurthuizen.

Burgerinitiatieven om in een straat of buurt aan weerbaarheid te werken moedigen we aan. Wij geloven dat het juist belangrijk is om als gemeenschap voorbereid te zijn op crises en niet alleen als individu.

Breda en de KMA: Europese samenwerking aan veiligheid en weerbaarheid

Breda is van oudsher een stad met een sterke militaire identiteit. De aanwezigheid van de Koninklijke Militaire Academie (KMA) maakt onze stad een plek van kennis, innovatie en maatschappelijke verantwoordelijkheid. In een tijd waarin Europa geconfronteerd wordt met toenemende geopolitieke spanningen, hybride dreigingen en de noodzaak tot samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie, heeft Breda een unieke verantwoordelijkheid én kans om zich te profileren als Europese veiligheidsstad.

De KMA biedt kansen voor de stad

Veiligheid stopt niet bij landsgrenzen. In een verbonden wereld is Europese veiligheid ook lokale veiligheid. Breda herbergt met de KMA een opleidingsinstituut dat mensen uit heel Nederland en andere Europese landen opleidt tot verantwoordelijke leiders die veiligheid, democratie en vrijheid hooghouden. Die positie moeten we als stad actiever benutten en versterken. Een weerbare samenleving vraagt om lokale visie en Europese samenwerking. Volt wil dat Breda nadrukkelijker anticipeert op de groei van de weerbare samenleving. Dat betekent investeren in samenwerking met defensie en civiele partners, maar ook het omarmen van het potentieel van beroeps- en reservemilitairen als onderdeel van onze gemeenschap. De KMA is een motor van kennis, discipline en maatschappelijke betrokkenheid. Volt ziet mogelijkheden om deze waarden beter te verweven met lokale initiatieven rond onderwijs, weerbaarheid, crisisbeheersing en burgerschapsvorming.

De KMA in het hart van Breda

De aanwezigheid van de KMA heeft directe economische invloed op Breda. De militaire gemeenschap zorgt voor werkgelegenheid, innovatie en levendigheid in de binnenstad. Volt pleit daarom voor een gezamenlijke ontwikkelagenda van gemeente, KMA en lokale partners om dit te versterken. Denk hierbij aan leren, werken en wonen in balans: voor cadetten, medewerkers en internationale studenten. Ook de zichtbaarheid van cadetten en militairen in de stad kan bijdragen aan een sterker sociaal weefsel, bijvoorbeeld via onderwijsprojecten, vrijwilligerswerk en maatschappelijke evenementen.

Breda als onderdeel van een Europees defensienetwerk

Volt wil dat de gemeente zich meer inzet voor Europese samenwerking rond defensie-infrastructuur. De Europese Unie stelt middelen beschikbaar voor civiel-militaire infrastructuur, transportcorridors en opleidingen. Breda moet hierin een voortrekkersrol nemen. Door samen met andere Europese militaire steden concrete voorstellen te ontwikkelen, kan onze stad toegang krijgen tot Europees budget voor de verbetering van wegen, bruggen en spoorverbindingen die zowel civiel als defensief transport mogelijk maken. Daarnaast is uitbreiding of versterking van de KMA een kans voor internationale samenwerking. Volt wil dat de Gemeente Breda onderzoekt of er ruimte is voor meer

opleidingsplaatsen voor Europese studenten en militairen en of er trainingslocaties kunnen worden gedeeld met partnerlanden. Zo wordt de KMA niet alleen een nationale, maar een Europese academie van weerbaarheid en vrede.

Volt wil dat de gemeente zich openlijk profileert als stad met een moderne, vooruitstrevende militaire rol. Niet in de geest van nationalisme, maar vanuit verantwoordelijkheid en samenwerking. Breda kan een voorbeeld zijn van hoe Europese veiligheid lokaal begint: met goed bestuur, sterke partnerschappen en investeringen in mensen.

Handhaving

Om criminaliteit in de regio te voorkomen, is samenwerken binnen de veiligheidsregio en met andere regio's belangrijk. We moeten de georganiseerde misdaad geen kans geven, vooral niet als het gaat om kwetsbare groepen zoals kinderen en jongeren. Een stevige sociale basis en een hogere kans pakkans maken criminaliteit minder aantrekkelijk. Daarom wil Volt de samenwerking met het Regionale Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Zeeland West-Brabant versterken.

Zichtbaar en verantwoordelijk

Om criminaliteit en intimidatie op straat te verminderen, moeten we voldoende handhavers met de juiste middelen hebben. We gaan samen met hen bepalen wat nodig is om hun werk goed uit te voeren. Meer zichtbaarheid op straat verhoogt de kans om daders in de kraag te grijpen, zeker wanneer er goed contact en wederzijds vertrouwen is tussen inwoners en handhavers. Agressie tegen handhavers en andere hulpverleners moet streng worden bestraft, net als agressie van handhavers tegen bijvoorbeeld demonstranten. Goed geïnformeerde handhavers zijn beter in staat om situaties te beheersen en spanningen te verminderen.

Leren van meldingen

Om het vertrouwen in handhavers te bevorderen wil Volt de klachten over terugmeldingen in bijvoorbeeld de *BuitenBeter* app aanpakken. De eerste stap is goed onderzoeken waar de onvrede exact vandaan komt. Melders moeten daarom standaard na afhandeling van hun melding de afhandeling beoordelen met een cijfer en de vraag krijgen hoe de afhandeling nog beter had gekund. Aan de hand van de antwoorden kan het proces verbeterd worden.

Cybercriminaliteit

Criminaliteit verplaatst zich steeds meer naar de digitale wereld. De aanpak van digitale criminaliteit verdient daarom ook uitgebreide aandacht. De middelen die de Gemeente Breda gebruikt, moeten geëvalueerd en waar nodig aangepast worden. Veranderingen zoals AI zijn van grote invloed op hoe criminelen handelen in de digitale wereld. Denk hierbij aan zogenoemde deepfakes, waarbij de gelijkenis en/of stem van een persoon worden gebruikt om nepbeelden te maken. Inwoners moeten beter geïnformeerd worden over dit soort praktijken. Cyberambassadeurs kunnen hierbij een grote rol spelen. Dit zijn vrijwilligers die door professionals getraind zijn om in workshops, trainingen en informatiebijeenkomsten inwoners te informeren over de vormen van cybercriminaliteit en hoe je hiertegen kunt

verweren. Wij willen onderzoeken hoe we deze groep nog meer kunnen steunen in het belangrijke vrijwilligerswerk dat zij doen.

Dak- en thuislozen

Een dak boven je hoofd is voor veel mensen vanzelfsprekend, maar dat is niet voor iedereen zo. De Gemeente Breda heeft als doel 0 dak- en thuislozen in 2030. Om dit doel te halen kunnen we kijken naar goede voorbeelden uit de rest van Europa. Zo hanteert Finland het “housing first” principe. Daardoor zakken de cijfers van dak- en thuislozen al jaren. Daarnaast zijn de kosten voor deze aanpak lager dan andere methoden. Breda hanteert dezelfde aanpak, maar het is nog onduidelijk of dit effect heeft omdat cijfers ontbreken. Wij pleiten voor het in kaart brengen van het aantal dak- en thuislozen. Op deze wijze kan de Gemeente Breda bijsturen als blijkt dat het aantal niet of niet snel genoeg afneemt om het doel te behalen.

Ruimtelijke inrichting

De leefruimte in onze gemeente speelt ook een belangrijke rol bij het voorkomen van criminaliteit en het vergroten van het veiligheidsgevoel. Dit stimuleert ontmoeting en sociale cohesie. Mensen gaan de straat op als ze zich gezien en veilig voelen door de aanwezigheid van buurtgenoten, toezichthouders en hulpverleners en omdat de omgeving prettig is. Dan zullen zij elkaar leren kennen en zich gaan inzetten voor de buurt; dit bevordert de samenhang tussen mensen. De Gemeente Breda biedt hierbij ondersteuning vanuit voldoende en duidelijk herkenbare veiligheidshubs en goede verlichting van openbare ruimten. Hierbij is speciale aandacht nodig voor het waarborgen van de veiligheid van vrouwen, lhbtq+ inwoners en andere groepen die zich vaker dan gemiddeld onveilig voelen.

Volt wil een toegankelijk meldpunt bij de gemeente voor plaatsen waar mensen zich onveilig voelen. Zo krijgt de Gemeente Breda inzicht in probleemgebieden en kan waar mogelijk de openbare ruimte worden aangepast om het veiligheidsgevoel te verhogen.

De Gemeente Breda is verantwoordelijk voor een veilige leefomgeving, zowel binnenshuis als daarbuiten. We meten de kwaliteit van lucht, water en bodem en delen deze informatie met inwoners en bedrijven. Bij gevaarlijke situaties, hoe klein ook, moeten inwoners gemakkelijk contact met de politie en de gemeente op kunnen nemen.

2.9 Cultuur, sport en recreatie

Cultuur, sport en recreatie zijn belangrijk voor de algehele gezondheid en het welzijn van mensen. Investeren in een gezonde en leefbare (sociale) omgeving betaalt zich terug: in meer gezondheid en welzijn voor inwoners en in meer sociale samenhang in buurten, wijken en gemeenschappen.

Oplossingen

Cultuur in Breda

Door te investeren in voor iedereen toegankelijk cultuuronderwijs, goede repetitieruimtes en tentoonstellingsruimtes groeien de amateurkunsten en de creatieve sector in de gemeente. Zo creëren we een actieve gemeenschap waarin iedereen de kans krijgt om zich breed te ontwikkelen.

Ons cultuurbeleid richt zich op:

- Betaalbare ruimtes voor repetities en tentoonstellingen;
- Workshops en cursussen voor talentontwikkeling;
- Subsidies voor culturele activiteiten, onder andere voor doelgroepen zoals mensen met een kleinere beurs;
- Samenwerking met scholen en culturele instellingen om programma's toegankelijk te maken en culturele netwerken (creatieve hubs) voor lokale kunstenaars op te zetten;
- Meer geld voor betere toegang tot cultuuronderwijs en bibliotheken;
- Versterking van lokale en regionale media en het regelen van zendtijd voor alle partijen.

Onze lokale voorstellen zijn als volgt:

- **Kunst en cultuur toegankelijk maken:** dit moet toegankelijk zijn voor iedereen. We willen in elke wijk en ieder dorp betaalbare ruimte aanbieden aan bijvoorbeeld koren, ateliers en verenigingen. Hiermee versterken we de gemeenschapszin, verminderen we eenzaamheid en bevorderen we gezondheid.
- **Digitale vindbaarheid van verenigingen verbeteren:** de culturele evenementen in Breda zijn via explorebreda.nl al goed zichtbaar voor het publiek. Deze online zichtbaarheid kan worden uitgebreid door ook verenigingen, clubs en culturele organisaties beter vindbaar te maken. De gemeentelijke website moet hiervoor dienen als laagdrempelig en overzichtelijk platform, bijvoorbeeld met behulp van interactieve kaarten, filters per wijk of thema en actuele contactinformatie.
- **Kunst als preventieve zorg:** zet cultuurparticipatie in als preventiemiddel tegen eenzaamheid en mentale gezondheidsproblemen. Denk aan culturele ontmoetingsprojecten in de wijk en samenwerkingen tussen cultuurinstellingen, welzijn en de GGD.

- **Structurele ondersteuning voor lokale kunstenaars:** Volt pleit voor meer betaalbare broedplaatsen en tijdelijke ateliers in leegstaande panden met een voorkeur voor lokale kunstenaars. Daarnaast het blijvend ondersteunen van creatieve ondernemingen zoals je die vindt in Breda's culturele hotspot: het Havenkwartier met onder andere Pier15 en Bloos.
- **Pop-up cultuur:** Volt pleit voor meer ondersteuning vanuit de Gemeente Breda voor tijdelijke optredens of exposities in gemeenschapshuizen, parken, leegstaande gebouwen en bibliotheken.
- **Culturele spreiding:** cultuur vind je niet alleen in het centrum, maar ook in de wijken. Ontwikkel cultuurpunten per wijk die het aanbod coördineren. Denk aan uitbreiding van activiteiten van Nieuwe Veste naar nog meer locaties in Breda.
- **Erfgoed inventarisatie:** blijf erfgoed in kaart brengen en maak die waarde zichtbaar voor iedereen. Breid initiatieven als Erfgoedweb uit om inwoners te betrekken en te inspireren.
- **Transparant en participatief erfgoedbeleid:** laat inwoners, historici, architecten en jongeren mee bepalen wat behouden moet blijven via burgerfora of wijkpanels. Een goed voorbeeld is de enquête die in augustus 2025 door de Gemeente Breda gedeeld is. Het is belangrijk om dit periodiek te doen.
- **Voorkom verwaarlozing van monumenten:** spreek eigenaren tijdig aan op onderhoudsplicht en gebruik zo nodig bestuursdwang bij ernstige achterstand.

Een Breda vol sport

Sport is van groot belang voor de fysieke en mentale gezondheid. Toegang tot sportactiviteiten bevordert een gezonde levensstijl en kan bijdragen aan het verminderen van problemen zoals straatcriminaliteit en eenzaamheid. Sportbeleid gaat ook over investeringen in sportvoorzieningen en het verstrekken van subsidies voor kwetsbare groepen, zoals zwemlessen en speciale sportprogramma's voor ouderen. In Breda wordt op dit moment weinig ingezet op studentensport, dit moet vanuit de gemeente meer gestimuleerd worden. Door mensen te informeren over beschikbare sportmogelijkheden kunnen we hen stimuleren om daaraan mee te doen.

Onze lokale voorstellen zijn als volgt:

- **Eén aanspreekpunt voor verenigingen:** stel binnen de Gemeente Breda één aanspreekpunt aan voor verenigingen. Zo weten ze bij wie ze terecht kunnen. Minimaal één avond in de week moet het aanspreekpunt ook buiten normale kantoortijden bereikbaar zijn.
- **Sport toegankelijk en zichtbaar maken:** richt openbare beweegplekken in op loopafstand, met extra aandacht voor wijken met minder sportaanbod. Denk aan calisthenics-toestellen, sportveldjes voor buitenfitness en sportroutes, zoals een groene hardlooperoute. Een goed bestaand voorbeeld hiervan is Outdoor Fitness in het park Over-Bos in Prinsenbeek of het Cruyff Court in Hoge Vucht. Dit kunnen we uitbreiden met een sportzone in het Valkenbergpark.

- **Digitale vindbaarheid van verenigingen verbeteren:** sportverenigingen in Breda verdienen een centrale plek op de gemeentelijke website. Door middel van een overzichtelijk digitaal platform – zoals met interactieve kaarten en zoekfilters – maken we het voor inwoners makkelijker om sportaanbod in hun buurt te vinden en mee te doen.
- **Gelijke kansen voor jeugd:** ieder kind moet de kans krijgen om zich via sport en cultuur te ontwikkelen. Het Jeugdfonds Sport en Cultuur maakt dat mogelijk en die steun blijft essentieel. Zorg voor eerlijke toegang tot sportclubs via een convenant dat contributies gelijk en betaalbaar houdt, met steun voor gezinnen met een kleinere portemonnee. Werk hierbij intensief samen met organisaties en stichtingen zoals Breda Actief en Stichting Samen Gezond Breda.
- **Beweegcoaches voor ouderen:** breid het aantal buurtsportcoaches uit met specialisatie op senioren sport en valpreventie.
- **Inclusieve sportvoorzieningen:** zorg dat alle sportlocaties toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- **Gezonde sportvoorzieningen:** alle sportlocaties zijn rookvrij.
- **Verbind sport met zorg:** stimuleer doorverwijzing naar sport vanuit de eerstelijnszorg (huisartsen en fysiotherapeuten).

Breda - een gemeente vol met recreatiemogelijkheden

Ontspanning in de natuur versterkt de band tussen mensen en hun omgeving en dat is belangrijk in een drukke samenleving. Dit is onmisbaar voor het welzijn van inwoners en draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Toenemende recreatie en toerisme hebben invloed op de leefbaarheid van gemeenten. Het is zaak om een goede balans te vinden tussen het bevorderen van recreatie en het beschermen van een aangename leefomgeving voor inwoners. Dit vraagt om beleid dat de druk op lokale voorzieningen en de natuur in gelijke mate respecteert.

Recreatiebeleid moet ook gaan over de aanleg en het onderhoud van wandel- en fietspaden en het organiseren van evenementen zoals wandeltochten en buitensportwedstrijden. We geven daarbij voorrang aan het vergroten van mogelijkheden voor recreatie in wijken die dat het hardst nodig hebben. Bij het ontwikkelen van deze voorzieningen moet er aandacht zijn voor de invloed van toerisme op de lokale gemeenschap.

Onze lokale voorstellen zijn als volgt:

- **Recreatie als recht, niet als luxe:** breid wandel- en fietsroutes uit, vooral in wijken waar deze nog ontbreken. Creëer natuurlijke speel- en ontmoetingsplekken die uitnodigen tot bewegen en samenzijn.
- **Wijkgerichte recreatieprogramma's:** ontwikkel wijkdagen met sport, spel en cultuur, organiseer dit zo veel mogelijk in samenwerking met inwonersinitiatieven en gemeenschapshuizen.

- **Evenementen gericht op ontmoeting:** stimuleer kleinschalige buitenactiviteiten zoals buurtconcerten, wandeltochten, sport- en spelactiviteiten in het park en openluchtbioscopen.
- **Groen en cultuur combineren:** koppel natuurontwikkeling aan cultuur. Denk aan gethematiseerde wandelroutes, beeldentuinwandelingen en cultuurtuinen in de parken. Ook kunnen initiatieven zoals de Blind Walls Gallery-routes uitgebreid worden met buurtinitiatieven en samenwerkingen met lokale kunstenaars.
- **Laat bewoners meedenken over beheer:** geef bewoners inspraak over de inrichting en het onderhoud van recreatieve plekken in de wijk.
- **Recreatie in beeld:** recreatieve activiteiten verdienen meer aandacht. De Gemeente stimuleert deelname door deze activiteiten te promoten — zowel digitaal als met fysieke campagnes in de openbare ruimte.

2.10 Een slimme gemeente

Een slimme gemeente verbetert de kwaliteit van haar diensten door digitalisering, openheid en gelijke kansen voor iedere inwoner. Een onderdeel daarvan is het inrichten van toegankelijke (digitale) platforms en het bieden van ondersteuning. Dat versterkt het vertrouwen in de gemeente. Deelname van inwoners is onmisbaar, net als het gebruik van open data om betrokkenheid te stimuleren. Deze aanpak vormt de basis voor een sterke democratie die aansluit bij de behoeften van alle inwoners en ervoor zorgt dat iedereen mee kan doen.

Oplossingen

Een van de belangrijkste voorstellen is een digitaal platform, zoals een 'MijnGemeente-app', waar inwoners makkelijk toegang hebben tot alle gemeentelijke diensten en informatie. Dit platform vervangt alle verschillende platforms die nu bestaan. Daarmee is het voor inwoners makkelijker om de juiste digitale weg te vinden. Dit platform moet toegankelijk zijn voor mensen met een beperking en mensen met beperkte digitale vaardigheden. Loketten voor persoonlijke ondersteuning blijven hierbij onmisbaar.

Volt wil daarvoor het volgende inzetten:

- Bredanaars via digitale wegen de mogelijkheid bieden om onderwerpen op de agenda van de raadsvergaderingen te plaatsen;
- Op een toegankelijke wijze de mogelijkheid bieden om mee te praten over het beleid van de Gemeente Breda en in discussie te gaan met raadsleden, bijvoorbeeld via polls op de gemeentewebsite, interactie op social media of via interactieve livestreams;
- Bestaande fysieke participatie maken we hybride. Verschillende sectoren hebben hybride vormen van werken, lesgeven en communiceren ontdekt tijdens de coronacrisis. We gebruiken deze kennis en gaan in gesprek met relevante kennispartners zoals het onderwijs.

Een overheid die openheid van zaken geeft is erg belangrijk voor het vertrouwen van haar inwoners. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat belangrijke documenten zoals begrotingen, besluiten en beleidsdocumenten openbaar beschikbaar zijn. De Gemeente Breda moet zich niet alleen inzetten voor het openbaar maken van de documenten die vanwege de Wet open overheid (Woo) verplicht openbaar gemaakt moeten worden. De gemeente moet ook de inspanningsverplichting uit de Woo om meer documenten openbaar te maken goed invullen. Volt pleit dan ook voor het vaststellen van duidelijke kaders wanneer de inspanningsverplichting van kracht is. Het uitgangspunt is om zo veel mogelijk openbaar te maken.

Een open dataplatform biedt inzicht in gemeentelijke activiteiten en moedigt de betrokkenheid van inwoners aan. Inwoners moeten de mogelijkheid hebben om data in te zien

zodat zij hun mening kunnen vormen over het gemeentelijke beleid. Het data- en informatieportaal (data.breda.nl) moet verder gevuld worden met andere datasets waar de Gemeente Breda over beschikt. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan datasets waar in de samenleving vraag naar is.

Volt vindt daarin het volgende belangrijk:

- Het streven naar communicatie op maximaal taalniveau B1, zodat informatie begrijpelijk is voor een grotere groep inwoners;
- De gemeentelijke website toegankelijker maken door websites waar naar gelinkt wordt, zoals de bomenkaart, wegwerkzaamheden en de kennisbank, ook te verplichten om volledig te voldoen aan de toegankelijkheidsstandaard¹;
- Zorgen dat de gemeentepolitiek actiever deelneemt in de digitale omgevingen waarin jongeren actief zijn, zoals TikTok, Discord, Twitch en Clubhouse. Op deze platforms kan gedebatteerd worden op een wijze die aansluit bij de behoefte van jongeren;
- Participatie van ervaringsdeskundigen als toetsmiddel voor digitale ontwerpprocessen;
- Scholen en ouderencentra ondersteunen met lessen digitale vaardigheden;
- Middelen op laagdrempelige locaties beschikbaar stellen om toegankelijkheid tot apparatuur te vergroten.

Een democratische cultuur creëren in Breda

Burgerparticipatie is onmisbaar voor een slimme gemeente. Het organiseren van burgerberaden en het betrekken van inwoners bij vraagstukken zijn stappen die bijdragen aan een democratische cultuur. Inwoners moeten de kans krijgen om invloed uit te oefenen op besluiten die hen direct aangaan. Dit vergroot de betrokkenheid, draagt bij aan een gevoel van zeggenschap en creëert draagvlak. De digitalisering van gemeentelijke processen is zowel een kwestie van procesverbetering als een kostenbesparing. Dit geld kan worden gebruikt voor de verbetering van de diensten en ondersteuning van kwetsbare groepen in de gemeente.

AI en besluitvorming

Volt wil transparantie en toetsbaarheid van digitale processen. Indien gebruik wordt gemaakt van algoritmes, dan moeten die worden bijgehouden in een algoritmeregister. Daarin wordt bij alle op algoritme gebaseerde besluiten expliciet bijgehouden op basis van welke gronden een besluit genomen wordt. Hierbij hoort duidelijke documentatie van hoe de algoritmes ontworpen zijn en in het geval van AI op basis van welke data ze getraind zijn. Als gebruik wordt gemaakt van AI of algoritmes, wordt dit bij het besluit vermeld met een verwijzing naar informatie over het algoritme. Volt wil alle algoritmes en AI van de Gemeente Breda opnemen in het landelijk algoritmeregister. Zo kunnen inwoners zelf zien welke algoritmes gebruikt worden.

¹ De standaard die hier bedoeld wordt, is WCAG 2.0 AA.

Bij inzet van AI willen we altijd een verplichte, onafhankelijke, periodieke toetsing op de aspecten:

- Democratische controle;
- Inclusiviteit;
- Uitlegbaarheid.

Europese dataopslag

De data van de meeste gemeenten wordt veelal opgeslagen bij Amerikaanse bedrijven. Volt is van mening dat we dit zo veel mogelijk moeten verminderen. De Gemeente Breda moet daarom allereerst in kaart brengen waar en bij wie haar data is opgeslagen. Daarnaast moeten stappen ondernomen worden om de data zo veel mogelijk bij Europese bedrijven onder te brengen, zodat onze data veiliger is. De Gemeente Breda wil hierin voornamelijk samenwerken met andere overheden, maar eventueel ook met bedrijven. Volt vindt dat de Gemeente Breda zo snel mogelijk aan moet sluiten op *Slim samen inkopen*, waar op dit moment alleen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht aan deelnemen.

Wij geloven dat de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (lees meer op: <https://www.digitaleoverheid.nl/nederlandse-digitaliseringsstrategie-nds/>) goede stappen voorstelt en pleiten ervoor dat de Gemeente Breda zo veel mogelijk aansluit bij de initiatieven die hieruit voortkomen. Als bepaalde onderwerpen binnen gemeenten nog niet worden opgepakt, moet Gemeente Breda hierin een aanjagende rol op zich nemen.

2.11 Migratie en integratie

Volt kiest voor een progressieve, Europese aanpak van migratie en integratie, waarin we fundamentele mensenrechten, menselijke waardigheid en pragmatische samenwerking centraal stellen. Breda moet een stad zijn waarin iedereen veilig kan aankomen, zich thuis kan voelen en meedoen.

Oplossingen

Volt richt zich in het beleid voor migratie en integratie op zes pijlers:

- **Europese verantwoordelijkheid: het nieuwe Migratiepact als kans:** migratie vraagt om een gezamenlijke, solidaire aanpak binnen Europa. Nederland en gemeenten dragen bij aan een rechtvaardig en humaan Europees migratiebeleid.
- **Versterken van samenwerking rondom opvanglocaties:** goede opvang begint bij goede samenwerking tussen gemeenten, COA, zorg- en welzijnspartijen, onderwijsinstellingen en bewoners.
- **Geen groepen, maar mensen: de individuele benadering centraal:** Volt kiest voor een mensgerichte aanpak, waarbij ieder individu de begeleiding en ondersteuning krijgt die past bij de eigen situatie.
- **Eerlijke verdeling van opvang: uitvoering van de Spreidingswet:** de Spreidingswet moet zorgvuldig worden uitgevoerd, met oog voor solidariteit tussen gemeenten en draagvlak onder inwoners.
- **Onderwijs als motor van integratie:** Volt wil zwaar inzetten op het versterken van Internationale Schakelklassen (ISK's), bibliotheken, wijkcentra en reguliere scholen. Integratie begint met taal, ontmoeting en kansengelijkheid – pas dan ontstaat wederzijds vertrouwen.
- **Integratie voor jong en oud: bibliotheken als sleutel tot succes:** integratieprogramma's voor volwassen asielzoekers zijn vaak moeilijk toegankelijk. Volt wil investeren in gratis cursussen voor taalvaardigheid en digitale geletterdheid via de bibliotheken.

Europese verantwoordelijkheid: het nieuwe Migratiepact als kans

Vanaf juni 2026 geldt het nieuwe Europese Migratie- en Asielpact, waarin landen verplicht worden solidair te zijn: via herplaatsing van migranten, financiële bijdragen of personele steun. Volt staat voor sociale verantwoordelijkheid, niet voor afkopen. Breda moet het goede voorbeeld geven en uitleggen waarom opvang beter is dan financiële afkoopsommen van € 20.000 per migrant. We willen transparantie over de werkelijke kosten van weigeren versus opnemen. Migratiebeleid draait niet alleen om geld, maar ook om maatschappelijke winst: integratie, arbeid, onderwijs en sociale cohesie. Volt pleit voor een gemeentelijke campagne om inwoners eerlijk te informeren over het nieuwe pact en wat het betekent voor Breda.

Versterken van samenwerking rondom opvanglocaties

De opvang in Breda (zoals aan de Heerbaan en De Koepel) vraagt om nauwe samenwerking tussen:

- Gemeente
- COA
- Jeugdzorginstellingen
- VluchtelingenWerk
- Onderwijsinstellingen (zoals ISK's)
- Bibliotheken
- Wijkcentra

Volt wil een structureel overlegplatform tussen deze partijen en de gemeenteraad oprichten om signalen vroeg te delen en samenwerking continu te verbeteren.

Geen groepen, maar mensen: individuele benadering centraal

Volt verzet zich tegen stigmatisering en generalisering van mensen op basis van afkomst of migratiestatus. Discriminatie, uitsluiting en framing als "gelukszoekers" brengen maatschappelijke schade toe en ondermijnen de rechtsstaat.

Wij willen dat in het lokale beleid mensen nadrukkelijk als individuen worden gezien en behandeld: met rechten, verhalen en toekomstplannen. Dit geldt ook voor communicatie vanuit de Gemeente Breda.

Net zoals we bij welvaart benadrukken, moet ook de hulp aan asielzoekers gericht zijn op het individu. Er moet één vast aanspreekpunt zijn waar de hulpzoekende terecht kan.

Eerlijke verdeling van opvang: uitvoering van de Spreidingswet

Hoewel de Spreidingswet mogelijk wordt ingetrokken, vinden wij dat Breda hierin verantwoordelijkheid moet nemen en staan pal achter de Spreidingswet.

Volt roept Breda op om landelijk het gesprek te blijven voeren: solidariteit moet niet vrijwillig zijn, maar georganiseerd. Wij kiezen voor een gemeentelijk front van solidariteit samen met andere steden die wél bijdragen.

Onderwijs als motor van integratie

De rol van internationale schakelklassen (ISK's) in Breda is cruciaal, vooral bij de opvang van jonge migranten. Onderwijs is hét fundament voor inclusie, taal, cultuur en verbinding.

Volt wil investeren in extra ondersteuning voor scholen die nieuwkomers opvangen: extra mentoren, kleinere klassen en samenwerking met ouders/verzorgers.

Integratie voor jong en oud: bibliotheken als sleutel tot succes

Wij willen niet alleen de focus leggen op integratieprogramma's voor jongeren; ook oudere asielzoekers moeten ondersteuning krijgen bij hun integratie. Hierbij speelt vrijwilligerswerk

in de bibliotheken van Breda een cruciale rol, maar ook de gemeente moet hierin investeren. De bibliotheken in het centrum en in Hoge Vucht zijn van bijzonder belang.

Tot slot: lokaal realisme met Europese visie

De uitdagingen rond migratie en integratie zijn groot – maar de oplossingen ook. Volt kiest voor:

- **Europese afspraken als leidraad**, vertaald naar de lokale situatie;
- **Rechtszekerheid en menselijkheid** boven angst en wantrouwen;
- **Een stad waarin integratie geen bijzaak, maar beleid is.**

Integreren begint bij erkennen. En beleid begint bij mensen.

2.12 Democratie: een gemeente die naar je luistert

Een sterke democratie draait om betrokkenheid van inwoners. Het is belangrijk dat de overheid en de politici naar inwoners luisteren en dat zij invloed hebben op besluiten die over henzelf gaan. Door het houden van burgerberaden en met een open houding kunnen we het vertrouwen tussen de gemeente en haar inwoners versterken. Samen kunnen we werken aan gemeenten waarin iedereen de kans krijgt om een stem te laten horen en waarin besluiten duidelijk en werkbaar zijn. Een democratie met gelijke kansen voor iedereen is de basis voor een gezonde samenleving.

Oplossingen

Volt streeft naar een democratische gemeente die naar haar inwoners luistert. Dat kan door inwoners en bedrijven in de gemeente zeggenschap te geven over bijvoorbeeld de energievoorziening (windmolens en zonnepanelen) en door de hulpmiddelen vanuit het Rijk te gebruiken voor georganiseerde burgerparticipatie. Zo bieden burgerberaden en burgerfora kansen om inwoners te betrekken bij belangrijke vraagstukken zoals veiligheid. Dat helpt om hun zorgen en ideeën in kaart te brengen.

In Breda zetten we in op de volgende punten:

- Burgerparticipatie verbeteren door eerdere trajecten te evalueren en de leerpunten en goede voorbeelden als standaard voor alle nieuwe initiatieven gebruiken;
- Periodiek onderzoeken wat de behoefte is aan burgerparticipatie, bijvoorbeeld in samenwerking met wijkraden;
- Inrichten van een kwaliteitstoets bij beleid en verordeningen op burgerparticipatie. Deze toetst in ieder geval volledigheid, diepgang en diversiteit.

Ook een digitale burgerbegroting kan helpen inwoners inspraak te geven in het gemeentelijke beleid. Via een gebruiksvriendelijk online platform kunnen zij voorstellen indienen en hun stem laten horen. Informatiebijeenkomsten en workshops moeten inwoners helpen het platform te begrijpen en deel te nemen aan het proces.

Breda heeft een stevige digitale infrastructuur voor de openheid van de gemeenteraad. Het is mogelijk om bijeenkomsten van de gemeenteraad online bij te wonen. Daarnaast kunnen bijeenkomsten worden teruggekeken en zijn agenda's en inhoudelijke stukken toegankelijk. Deze transparantie is belangrijk voor onze democratie en het vertrouwen dat we hierin hebben.

Het is mogelijk om deze transparantie verder te vergroten. Als een minister of staatssecretaris iets naar de Tweede Kamer stuurt, bevat dat ook altijd de beslisnota's (ambtelijke adviezen aan de minister of staatssecretaris). In Breda wordt dit nog niet gedaan. Wij pleiten ervoor om hier zo snel mogelijk het Rijk in te volgen. Dit biedt inwoners meer duidelijkheid over de keuzes die het college van burgemeester en wethouders heeft gemaakt. Daarnaast helpt het raadsleden om hun controlerende rol beter uit te kunnen voeren.

In Breda werken we aan het volgende:

- Het continu verbeteren van de digitale beschikbaarheid van gemeentelijke informatie zoals besluiten, agenda's, notulen en bijeenkomsten.
- Het openbaar maken van ambtelijke adviezen aan het college van burgemeester en wethouders.

Binnen Breda zijn er veel organisaties die zich inzetten voor een betere stad en beter bestuur. In dit document wordt bijvoorbeeld verwezen naar Breedsaam en Verbeter Breda. Deze organisaties willen graag samenwerken met ambtenaren, maar deze ambtenaren zijn daar niet altijd voor beschikbaar. Goed samenwerken met deze organisaties kan de kloof tussen beleidsmakers en inwoners verkleinen. Deze organisaties vertegenwoordigen namelijk de belangen van inwoners. We zijn ervan overtuigd dat een goede samenwerking zal leiden tot passend beleid met meer draagvlak.

Volt wil dat:

- Beleidsmedewerkers een werkweek per jaar verplicht worden om mee te lopen bij een organisatie in de sector waarvoor zij beleid bepalen.
- Beleidsmedewerkers in Breda minimaal een werkweek per jaar de deuren openen voor een 'burgerparticipatie stage', waarbij niet-beleidsontwikkelaars meelopen om het werk te leren kennen.

Door het invoeren van deze maatregelen kan de gemeente een democratisch systeem opzetten waarbij inwoners actief betrokken zijn, openheid wordt bevorderd en het vertrouwen in de overheid groeit.

2.13 Dierenwelzijn

Volt wil dat een dier wordt erkend als voelend wezen dat pijn en plezier kan ervaren. Daarom hebben zij recht op een goed leven waarin zij vrij zijn van onnodig lijden en stress en waarin hun fysieke gezondheid en algeheel welbevinden in stand wordt gehouden en wordt bevorderd. Daarom wil Volt dat de Gemeente Breda meer doet dan alleen het uitvoeren van de wettelijke taken. Volt wil een proactief dierenwelzijnsbeleid gericht op preventie, ofwel het voorkomen van dierenleed. Aandacht voor dierenwelzijn is niet alleen goed voor de dieren zelf, maar ook voor mensen. Samenleven met dieren is goed voor het menselijk welzijn, en kan positieve effecten hebben op de lichamelijke en geestelijke gezondheid.

In Breda zetten we in op de volgende punten:

- Structurele aandacht voor dierenwelzijn;
- Voorlichting en communicatie;
- Goede zorg voor huisdieren moet een basisvoorwaarde zijn;
- Samenwerking op het gebied van dierenwelzijn;
- In het wild levende dieren.

Structurele aandacht voor dierenwelzijn

Er komt structureel minimaal 0,3 FTE beschikbaar om dierenwelzijn te coördineren, zowel binnen de Gemeente Breda als met externe partijen. Een medewerker die 0,3 FTE per week kan besteden aan dierenwelzijn houdt zich bezig met:

- De coördinatie van de uitvoering van het beleid;
- Monitoring van wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van dierenwelzijn en speelt hierop in;
- Coördinatie van samenwerking tussen afdelingen en organisaties op het gebied van dierenwelzijn;
- Het onderhouden van contacten met dierenwelzijnsorganisaties die wettelijke taken voor de gemeente uitvoeren;
- Evalueert de uitvoering van het beleid.

Voorlichting en communicatie

Om de genoemde ambities waar te maken heeft de gemeente ook de inzet van inwoners nodig. Daarom wil Volt inzetten op voorlichting die inwoners kan informeren en activeren om zich in te zetten voor dierenwelzijn. Zo komt er op de website een pagina over dieren. Dit moet een plek worden waar inwoners informatie kunnen vinden over de aanschaf van een huisdier (zoals de kosten en de gezondheidsrisico's van bepaalde rassen), waar zij een melding kunnen maken van dierenmishandeling of een ongeval, informatie over de chip- en neutralisatie-campagnes en waar verwijzingen staan naar lokale initiatieven zoals Dierenbuddy en de dierenvoedselbank.

Aan de communicatiekalender van de gemeente worden seizoensgebonden berichten over dieren toegevoegd. Zo kan er rond het broedseizoen communicatie komen over de impact van katten op wilde dieren en de mogelijkheid om katten tijdens het broedseizoen binnen te houden. Op deze manier kan de gemeente inwoners informeren hoe ze kunnen bijdragen aan het verbeteren van dierenwelzijn.

Goede zorg voor huisdieren moet een basisvoorwaarde zijn

Huisdieren van mensen die in de financiële problemen komen, mogen nooit de minimale zorg onthouden worden. De Gemeente Breda dient hier een financiële afspraak over te maken met de betrokken partijen zoals dierenartsen.

Dierenmishandeling is een belangrijke indicator voor huiselijk geweld. Volt wil dat de Gemeente Breda inzet op bewustwording van deze problematiek. Daarnaast zijn de huisdieren voor personen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld vaak hun enige gezonde contact met anderen. Daarom wil Volt dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt in de zorg voor deze dieren gedurende de periode dat slachtoffers verblijven in een opvanghuis, aangezien daar geen ruimte is voor huisdieren.

Samen met de dierenbescherming kijkt de Gemeente Breda naar de opzet van een dierenbuddyprogramma. Hier verlenen vrijwilligers praktische hulp bij de verzorging van huisdieren van ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking die niet meer de volledige zorg voor hun huisdier kunnen dragen. Een dierenbuddy kan bijvoorbeeld helpen met het uitlaten van de hond, het verschonen van een kattenbak, of kan met het dier naar de dierenarts gaan. Het doel hiervan is dat dieren langer bij hun eigenaar kunnen blijven wonen, wat eenzaamheid en dierenleed helpt voorkomen.

Samenwerking op het gebied van dierenwelzijn

Om de samenwerking op het gebied van dierenwelzijn binnen de gemeente te verbeteren wordt een werkgroep dieren opgezet die één keer per jaar bij elkaar komt. Binnen de werkgroep kan kennis worden gedeeld, kunnen samenwerkingsmogelijkheden worden gezocht en ideeën voor beleid worden besproken. Ook kan er worden gewerkt aan de gemeenschappelijke communicatiekalender.

Deze werkgroep zal bestaan uit medewerkers van de Gemeente Breda en uit lokale organisaties die met dieren werken, zoals Dierenopvangcentrum Breda, Boerderij Wolfslaar en dierenartsen.

In het wild levende dieren

De Gemeente Breda kan op veel manieren bijdragen aan goede zorg voor in het wild levende dieren. Zij doet dat al door middel van het voederverbod in de APV. Andere voorbeelden zijn een duiventil waar eieren worden vervangen door kalkeieren om de populatie te beperken. In het geval van ganzen worden speeltuinen waar veel wordt gepoept regelmatig schoongemaakt en kan er incidenteel worden gekozen voor het verplaatsen van ganzen of voor nestbeheer.

Het kan voorkomen dat mensen overlast ervaren van in het wild levende dieren. Ook deze dieren hebben een intrinsieke waarde, die wordt erkend in de Wet dieren. Daarom wil Volt dat de Gemeente Breda niet spreekt van ongedierte of van plaagdieren. Dit neemt niet weg dat deze dieren soms voor ongewenste situaties kunnen zorgen. Bij het oplossen van deze situaties vindt Volt het belangrijk dat de Gemeente Breda erkent dat mensen hun leefomgeving delen met wilde dieren en dat niet altijd het dier daarbij hoeft in te leveren.

Ook vissen en andere waterdieren kunnen angst en stress ervaren en hebben een intrinsieke waarde. Daarom wil Volt dat de Gemeente Breda contact zoekt met HSV De Baroniesche Hengelaars, om afspraken te maken om de vismethodes zo diervriendelijk mogelijk in te richten.

2.14 Breda en Europa

Volt wil de Europese Unie (EU) dichterbij de burgers brengen en de samenwerking tussen gemeenten in Europa bevorderen. De aanpak van problemen als klimaatverandering en migratie vraagt om gezamenlijke inspanningen. Een sterke Europese samenwerking is onmisbaar voor een duurzame toekomst voor iedereen. Door gebruik te maken van EU-partnergemeenten en voorlichtingscampagnes over de voordelen van de EU, willen wij inwoners meer bij de EU betrekken en hun stem ook laten horen in de Europese politiek.

Oplossingen

Wij geloven dat samenwerking over grenzen heen de toekomst is. Zeker voor de gemeente Breda, het hart van een grensregio, is dit relevanter dan ooit. Haar ligging tussen de Randstad en Vlaanderen maakt onze gemeente aantrekkelijk voor allerlei vormen van samenwerking. Wij willen van gemeente Breda een vooruitstrevende grensgemeente maken, waarbij we extra aandacht hebben voor de positie als de poort tot Europa en de gemeentelijke samenwerking in EU-verband.

In Breda zetten we in op de volgende punten:

- Breda als poort tot Europa
- Slim gebruik maken van Europese samenwerkingen

Breda als poort tot Europa

Breda is een Europese stad, maar kijkt nog te weinig vanuit een Europees perspectief. De vraagstukken waar we in de gemeenteraad mee worstelen zijn misschien al opgelost in Stuttgart, Perugia, Avignon of Cadix.

Ook letterlijk zijn we nog niet genoeg verbonden. Op dit moment zijn er vrijwel geen volwaardige busverbindingen naar onze buurgemeenten in België. Ook de treinverbindingen naar België en verder zijn onvoldoende betrouwbaar. Wij willen werken aan de oplossing. Daarom willen we samen met de provincie en het Rijk tot prestatieafspraken met de vervoerders komen.

Breda heeft veel internationale studenten; we willen dat zij zich verbonden voelen met Breda. We kunnen een voorbeeld nemen aan Eindhoven en Tilburg. We moeten ervoor zorgen dat deze studenten worden opgenomen in de Bredase cultuur. Dit doen we door werkgelegenheid voor internationale studenten te faciliteren en hen te betrekken bij sport, muziek en andere maatschappelijke verenigingen. Zo binden we deze studenten aan de stad en maken van Breda een waardige Europese gemeente.

Als partij die de Europese gedachte omarmt, onderstrepen we het belang van goed Engels taalonderwijs op alle niveaus – óók binnen praktijkgericht onderwijs. Zo verbinden we de inwoners met de internationale studenten en met de rest van de wereld.

Slim gebruik maken van Europese samenwerkingen

Als grensgemeente hebben we veel te winnen door goed gebruik te maken van Europese samenwerkingen en initiatieven die bedrijvigheid en uitwisseling tussen buurlanden stimuleert. Gemeente Breda moet meer gebruik maken van bestaande Europese samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld via Interreg Europe, een Europese subsidieregeling voor projecten die gemeenten helpen bij het ontwikkelen van beter beleid. Door samen te werken met andere Europese gemeenten, zeker daar waar onze Volt-collega's in gemeentelijke besturen zitting hebben, kunnen wij als gemeente profiteren van een breed netwerk en van elkaars ervaringen. Dit helpt Breda uitdagingen slimmer aan te pakken.

We zien helaas steeds vaker dat Nederlanders het nut van ons lidmaatschap van de EU niet inzien, zeker op het niveau van de gemeente. Daarom willen we meer inzetten op voorlichting over de rol en voordelen van de Europese Unie in het dagelijks leven van inwoners. Als de inwoners van Breda beter begrijpen hoe de EU de gemeentepolitiek beïnvloedt, kunnen zij de voordelen van de EU voor beter herkennen en waarderen. Deze verbinding tussen lokale overheden en de EU versterkt de democratie en vergroot de invloed van de stem van gemeenten in de Europese besluitvorming.

3. Financiën

Naast de inhoudelijke visie die wij voor onze gemeente hebben, is een stabiele financiële huishouding net zo belangrijk. Om alle beleidswensen die wij hebben toegelicht in hoofdstuk 2 te realiseren zijn er voldoende financiële middelen nodig.

Dit is een uitdaging voor alle gemeenten in Nederland. Zeker gegeven het feit dat er vanuit de Rijksoverheid steeds méér taken naar de gemeente worden overgeheveld, maar zij daar juist steeds minder middelen voor ontvangt. Zo spreken we inmiddels over het aankomende 'ravijnjaar' voor de gemeentelijke financiën, waarbij alle gemeenten in Nederland fors minder geld krijgen vanuit het landelijke gemeentefonds.

Eerder was de verwachting dat het ravijnjaar in 2026 zou plaatsvinden, dat is inmiddels verschoven naar 2028. De Gemeente Breda heeft al stappen gezet om het ravijnjaar door te komen. Er zijn echter meer duidelijke keuzes nodig vanuit de gemeente. Wij zetten daarom in op keuzes die niet alleen kijken naar het nú, maar ook naar de toekomst van Breda. Dat vraagt durf, want zonder durf is er geen vooruitgang.

Uitgaven: waar gaat het geld heen?

In hoofdstuk 2 hebben we voorstellen gedaan die extra middelen vragen vanuit de gemeentelijke begroting. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Actief grondbeleid voeren;
- Verduurzaming versnellen;
- Het stimuleren van de mobiliteit van specifieke doelgroepen.

Inkomsten: waar komt het geld vandaan?

Om de uitvoering van alle gemeentelijke taken te bekostigen zijn keuzes nodig, ook aan de inkomstenkant. Naast het gemeentefonds heeft de Gemeente Breda ook zelf enkele knoppen waaraan zij kan draaien om meer middelen te ontvangen.

Geleidelijke verhoging van het OZB-tarief

Door het verhogen van het OZB-tarief creëren we in Breda meer financiële ruimte om te investeren in betaalbare grond, cultuur en huisvesting voor onderwijs. Op dit moment ligt het OZB-tarief voor woningeigenaren in Breda op slechts 0,0564% van de WOZ-waarde, terwijl het landelijke gemiddelde 0,0924% bedraagt - dat is bijna twee keer zoveel. Daarmee is Breda op dit vlak een financieel paradijs voor vastgoedbezitters, terwijl juist veel inwoners moeite hebben om rond te komen in een doorgeschoten woningmarkt. Wij vinden dat vastgoedbezitters meer moeten bijdragen, zodat de Gemeente Breda kan investeren in de mensen die dat het hardst nodig hebben. Daarbij gaan we met maatwerk aan de slag, waarbij we onderscheid maken tussen kleine en grote vastgoedbezitters. Ons principe is dat de sterkste schouders de grootste lasten dragen.

De gemeentelijke financiën herstellen in Den Haag

Met de keuzes van kabinet Schoof is expliciet gekozen om de gemeentelijke financiën nóg verder onder druk te zetten, met het 'ravijnjaar' als gevolg. Dat kun je als individuele gemeente accepteren en de lasten bij de inwoners leggen, óf je spant je met alle Nederlandse gemeenten in om een spreekwoordelijke vuist richting de Rijksoverheid te maken. Wij willen dat de Gemeente Breda haar rol als grote gemeente nog actiever oppakt en zich strijdbaar opstelt in deze discussie, door samen te werken met alle gemeenten, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en zich hardop uitsprekt tegen de huidige verschraling van de gemeentelijke financiën.

4. Nawoord

Dit verkiezingsprogramma is opgesteld door de leden van Volt Breda. Daarbij hebben wij gesprekken gevoerd met organisaties die zich dagelijks bezighouden met het verbeteren van Breda. Wij zijn heel dankbaar voor de waardevolle inzichten die wij hebben gekregen van:

- Curio Breda
- Kober Breda
- Wijkcentrum De Wieken
- Quiet
- Verbeter Breda
- Bibliotheek Nieuwe Veste
- Bibliotheek Hoge Vucht
- Building Breda
- Breedsaam
- Experts vreemdelingenrecht & asielzoekerscentra
- Fietzersbond - Afdeling Breda
- Samenwerkingsverbanden onderwijs

Meer weten?

Wil je lid worden van Volt of wil je een keer kennismaken met de lokale afdeling van Breda? Dat kan! Op onze website (<https://voltnederland.org/brabant/breda>) vind je meer informatie over hoe wij georganiseerd zijn, welke evenementen er op de planning staan en over Volt als nationale politieke partij. Ook kun je je inschrijven voor onze nieuwsbrief, waarbij je regelmatig alle nieuwtjes ontvangt over Volt in heel Brabant.

Volt durft te kiezen voor de toekomst - durf jij voor ons te kiezen? Stuur ons dan een mail via Breda@volteuropa.org om in contact te komen met ons.